

Viljem Sekspir - San letnje noci

VILJEM ŠEKSPIR

SAN LETNJE NOĆI

Preveo: Aleksandar Saša Petrović

LICA

TEZEJ, vojvoda atinski
HIPOLITA, kraljica Amazonki,
verenica Tezejeva
EGEJ, Hermijin otac
HERMIJA, Egejeva kći,
zaljubljena u Lisandra
LISANDER, Hermijin dragan
DEMETAR, Hermijin prosilac
HELENA, zaljubljena u Demetra
FILOSTRAT, Tezejev
priredivač zabava
OBERON, kralj vila i vilenjaka
TITANIJA, kraljica vila i
vilenjaka
PUK ili šumski đavolak
GRAŠKOV CVET,
PAUČINA,
MOLJAC,
SLACICA — vile i vilenjaci
PETAR DUNJA, tesar; Prolog
u meduigri
NIK(OLA) VRATILO, tkač;
Piram u međuigri
FRANJA FRULA, krpac
mehova; Tizba u međuigri
TOMA NJUŠKA, krpač
kotlova; Zid u međuigri
DUŠICA, stolar; Jjav u međuigri
GLADNICA, krojač; Mesečina
u međuigri
OSTALE VILE I VILENJACI
iz pratnje Oberonove i Titanijine

Viljem Sekspir - San letnje noci

DVORANI I SLUGE iz pratnje
Tezejeve i Hipolitine

Mesto radnje
ATINA I OBLIŽNJA ŠUMA

PRVI ČIN

SCENA PRVA

Atina. Tezejeva palata.

(Ulaze TEZEJ, HIPOLITA,
FILOSTRAT i pratnja.)

TEZEJ. Pa, eto, lepa Hipolita, bliži se čas
Venčanja našeg: četiri dana što slede
Dovešće nam mesec mlad- al', uh! - čini mi se
Da se taj stari mesec nešto sporo jede! -
I odlaže mi žudnju k'o maćeha neka
Il' udova imućna što nasledstvo sinu-
-Mladiću troši.

HIPOLITA. Brzo će četiri dana
Utonuti u noći, a četiri noći
Odsanjaće to vreme nama brzo -
A onda će mesec mlad - k'o tek zapet
Na nebu od srebra luk - posmatrati našu
Svadbenu noć.

TEZEJ. Idi sad, Filostrate dragi,
Pa mi atinsku mladež na veselje digni.
Probudi joj duh krepki i tom slavlju skloni.
A tmurnu setu sahranama pošlji:
Druškane blede - što dalje od naše svadbe!
(Izlazi FILOSTRAT.)

Hipolita, ja sam te mačem isprosió
A vređanjem ti ljubav zadobio;
Al' venčaću te u drukčijem tonu:
Uz narodno veselje, pompu, sjaj i gozbu.

(Ulaze EGEJ, njegova kćerka
HERMIJA, LISANDER i DEMETAR.)

EGEJ. Srećan budi, Tezeju, vojvodo naš slavni!

TEZEJ. Egeju dobri, hvala! Kakvevesti nosiš?

EGEJ. Pun jada, evo, dođoh da se žalim
Na dete svoje, na Hermiju kćer rođenu. -
Demetre, priđi! - Gospodaru plemeniti,
Mladiću ovom ja nju obećah za ženu. -
Lisandre, priđi. - A ovaj momak, tu,

Viljem Sekspir - San letnje noci

Ljubazni kneže, općini dušu čedu mom.
Ti, Lisandre, ti - stihove si joj davao,
Ljubavne znake s njom si razmenjiv'o.
Na mesečini si joj pod prozorom
Umilnim glasom izvijao pesme
O tobožnjoj ljubavi, u maštu si joj se
Utisnuo lukavo. Slao si joj divne
Grivne od svoje kose, drangulije razne -
Dinđuve prazne, kite cveća i slatkiša -
Sve glasnike te, moćne za slabašnu mladež.
I tako si lukavstvom potkradao srce
Kćerčice moje, a poslušnost njenu
Kuju meni duguje, preobratio si
U tvrdoglavost grubu. - Pa ako sad,
Ljubazni kneže, pred vama odbije ona
Da za Demetra pođe, zatražiću
Atinsko staro prvenstvo da njome,
Pošto je moja, raspolažem s pravom:
A to, pak, znači da će morati da pođe
Il' za ovog plemića ili u smrt -
Zakonu našem shodno za ovakav slučaj.
TEZEJ. A šta kažete vi, Hermija, na sve ovo?
Primite savet, lepa devojkco:
Za vas bi otac trebalo da je Bog -
Onaj što sazda vašu lepotu -
Da, i onaj za koga ste vi tek lik
Što ga je on u vosak utisnuo,
Pa je u njegovoj moći il' da ga zbriše
Ili ostavi. Valjan je plemić Demetar.
HERMIJA. Takav je i Lisander.
TEZEJ. Jeste, sam po sebi.
Al' on je u pogledu ovom lišen
Pristanka vašeg oca, te za valjanijeg
Smatrati treba drugog.
HERMIJA. Eh, kad bi moj otac
Mojim očima mogao da gleda!
TEZEJ. Bolje da vaše oči kroz njegov sud glede.
HERMIJA. Neka mi vaša milost oprostii:
Ne znam kakva mi to moć smelost daje,
I da li mojoj smernosti priliči
Da svoje misli branim u vašem prisustvu -
Al' recite mi, molim, šta najgore
Može da mi se desi odbijem li
Da za Demetra pođem?
TEZEJ. Smrtna kazna
Ili od ljudskog društva odricanje

Viljem Sekspir - San letnje noci

Za svagda. I zato, Hermija lepa,
Ako ne prihvatite izbor oca svoga,
Vi proverite želje svoje, upoznajte
Tu mladost svoju, ispitajte osećanja
Da P ste kadri crnu rizu podneti,
U manastiru mračnom živeti
I k'o duvna neplodna ceo vek provesti,
Pojeći tiho himne Mesecu jalovom
I hladnom. O, nek' su triput blagoslovene
Devojke one što znaju da krote
Svoju vrelu krv na hodočašću čednosti!
Ali srećnija je na zemlji ovoj ruža
Kojoj se sok ocedi, nego ona
Što na netaknutom trnu venući
Raste, živi i mre u samoći svetačkoj.
HERMIJA. I ja ću tako, moj gospodaru,
Da rastem, živim i mrem, pre no što ću
Pravo devičanstva svog potčiniti
Gospodstvu onog čijem jarmu mrskom
Duša mi neće da se prikloni.
TEZEJ. Razmislite još, do prve mene meseca-
Do dana kad će pečat večni biti stavljen
Na družbu između' mene i mpje ljubavi -
Toga dana budite spremni:
Ili ćete umreti što se volji
Oca svog opirete il' ćete se,
Po njegovoj želji, za Demetra udati;
Ili ćete, pak, na Dijaninom oltaru
Svoj zavet dati na samouzdržanje
I samovanje večno.
DEMETAR. Ma, popusti,
Hermija mila; a ti, Lisandre,
Odreci se svog glupog zahteva
U korist moga prava neospornog.
LISANDER. Tebe voli njen otac, Demetre -
Hermiju pusti da voli mene;
A ti se, lepo, njime oženi!
EGEJ. Lisandre, podrugljivče! I volim ja njega;
Pa će mu ljubav moja dati ono
Sto je moje, znaš: Hermija pripada meni
I zato ja sva svoja prava na nju
Poklanjam njemu.
LISANDER (TEZEJU, u četiri oka). I ja
sam, gospodaru moj,
Otmena roda k'o on - i bogat sam k'o on;
Moja je ljubav od njegove jača,

Viljem Sekspir - San letnje noci

I sreća mi je naklonjena isto -
A možda čak i više nego Demetru.
A iznad svega hvalisanja moga
Jest' to da Hermija divna voli mene.
Pa kako, onda, da ne tražim svoja prava?
Demetar je - to ću mu u brk reći -
Prepadao Nedarevu kćerku Helenu
I zaludeo curu, pa sad ona,
Devojče milo, prosto ludi za njim,
Odano ludi, kao za nekim idolom -
Za frajerom tim i vrbovim klinom.
TEZEJ. Da, to sam čuo - moram priznati,
I mislio sam da s Demetrom razgovaram
O tome, al' to smetoh s uma zbog previše
Poslova svojih. - Hodi sad, Egeju,
I Demetre, ti. Poći ćete sa mnom da vas
Obojicu, nasamo, nečemu poučim.
A vi, lepa Hermija, priprem'te se
Da svoju ćud uskladite s voljom oca svog;
Ili će vas naš zakon Atinski -
Koji nikako ne smemo blažiti -
Predati smrti ili, pak, zavetnoj
Samoći večnoj. - Oh, oprostite, Hipolita.
Kako si mi, ljubavi? - Sad pođite sa mnom,
Egeju i Demetre; vas dvojica ste mi
Potrebni za posao neki oko
Venčanja našeg, pa, i o nečemu drugom
Da popričamo što se doslovno vas tiče.
EGEJ. Sledimo vas i dužnošću i željom.
(Izlaze svi, sem LISANDRA i HERMIJE.)
LISANDER. Šta ti je, mila? Što si tako bleđa?
Zar ti na licu ruže tako brzo venu?
HERMIJA. Možda zato što obuzdavam kišu
Koja bi ih burno, iz oka moga,
Veoma lako orosila.
LISANDER. O teško meni! Al' po svemu onom
Što mi knjige govore - u ljubavi pravoj
Nikada ništa nije teklo glatko;
Ili je bilo razlike u rodu -
HERMIJA. Ah, strašno! - i suviše uzvišei
Da nisko pada.
LISANDER. IV u godinama -
HERMIJA. Ah, grozno! - kad se staro
vezuje za mlado.
LISANDER. Ili su se tu provodadžije meš
HERMIJA. O, Pakla! - da ti tuđe oko

Viljem Sekspir - San letnje noci

Ljubav bira!

LISANDER. Il' ako ju je naklonost birala
Onda su je rat i smrt ili bolest
Opsedali i činili da bude
Trenutna k'o zvuk, brza kao senka,
Kratka kao san, magnovena kao munja
U mrkloj noći što u jednom sevu
Otkriva i nebo i zemlju,
Al' pre no što kažeš: "Gle!" proguta je
Čeljust mraka. Tako se žustro gase
Blistave stvari.

HERMIJA. Pa, kad ljubavnike verne
Večite smetnje koč, onda je to
Pisano tako. I neka nas zato
Iskušenje strpljivosti nauči,
Jer krst je taj života naših deo
Što s voljenjem je srođen kao misli
I želje i sni, kao uzdasi i suze -
Ti pratioci jadne ljubavi.

LISAN.: Dobro načelo! I čuj me zato, Hera
Ja imam tetku, vrlo bogatu,
Udovicu bez dece; kuća joj je
Desetak milja udaljena od Atine;
Ona me voli k'o rođenog sina.
Tamo se s tobom, mila Hermija,
Venčati mogu, jer donde atinski
Zakoni strogi ne dosežu. Pa čuj:
Ako me voliš, ti se iz očevog doma
Iskradi sutra uveče, pa šmugni
U onu šumu na dve milje izvan grada,
Gde sam te onda sa Helenom sreo,
Kad si s njom na uranku majskom bila.
Sačekaću te tamo.

HERMIJA. Kunem ti se,
Lisandre mili, u Erosov najjači luk,
U najbolju mu zlatoglavu strelu,
U Venerinu krotku golubicu belu,
U ljubavni polet i sve što duše spaja,
U Didonine oči pune ognja lomače
Dok gleda nevernog Eneju kad umače;
U sve zakletve lažne što izusti čovek,
Kojih je više no što žena skrši dovek -
Na tome mestu što ga pomenu ti,
Sutra ćemo se sigurno naći mi.

LISAN.: Održi tu reč, mila! Evo Helene - gle!
(Ulazi HELENA.)

Viljem Sekspir - San letnje noci

HERMIJA. Helena lepa, zdravo! Kud si pošla?

HELENA. Zoveš me "lepa"? -

To nije lepo, znaj!

Demetar voli sve tvoje lepo, vaj!

Lepojko srećna! Zvezde-vodilje ti oči,

Muzika sve je što ti jezik sroči,

Slada no pesma ševe za pastirsko uho

Kad priroda oblači novo ruho:

Kad procveta glog a žito se zazeleni.

Bolesti su prelazne - al', eh, da je meni

Da mi tvoja lepota kao bolest pređe,

Hermija mila, sad bih razvedrila veđe:

Da ti uhom primim glas, okom oka ti kroy,

A jezikom, grla tvoj taj milozvučni poj.

A ja bih tebi, da je moj, ceo svet dala,

Al' Demetra bih samo zadržala:

Nauči me tom pogledu svom, imaj srca,

Odaj tajnu, da Demetar i za mnom grca.

HERMIJA. Ja ga mrko gledam, a on me stalno ganja.

HELENA. O, daj osmehu mom od mrštenja tvog znanja!

HERM.: Ja njega grdnom, on ljubavlju mene.

HELENA. O, a meni molitva svaka vene!

HERM.: I što ga više mrzim, on me više juri.

HELENA. Što ga ja više volim, on se više diiri.

HERMIJA. Za njegovu ludost ja nisam kriva.

HELENA. Nisi ti, već lepota tvoja živa!

O, kam' da je to moja krivica!

HERM.: Smiri se. Ne vide on više moga lica-

S Lisandrom bežim: dok njega ja nisam sreła

Atina mi je bila rajska kuća, cela.

Al' sad mi je srce taj đavo takao,

Pa mi raj pretvorio u pakao!

LISANDER. Helena, otkriću ti našu tajnu:

Kad sutra obnoć mesec prospe bajnu

Bisernu rosu po vlatima trave,

Ogledajuć' u vodi srebro svoje glave -

U taj zgodni čas za bekstvo još od davnine -

Rešili smo da pobegnemo iz Atine.

HERMIJA. U onoj šumi gde smo nas dve često

Na krhkom cveću nalazile mesto

Za naše devojačke ispovesti -

Moj Lisander i ja ćemo se sresti;

Da svoje oči od Atine okrenemo

I nove družbe u tuđini pokrenemo.

Viljem Sekspir - San letnje noci

Sad zbogom, drugarice mila. Moli za nas.
Neka ti sreća da Demetra, tvoj spas.
Održi reč, Lisandre. Bacimo vid na glad
Do sutra u noć, dok ne odskoči Mesec mlad.

LISANDER. Dogle, Hermija!

(HERMIJA izlazi.)

LISANDER. Helena, ne daj se brizi!
Želim ti da Demetar za tobom pošizi -
Kao ti za njim.

(LISANDER izlazi.)

HELENA. Mene sreća mine -
Iako sam po mišljenju cele Atine
Lepa kao i ona; tako misli svako!
Al' šta vredi kad Demetar ne vidi tako?
I dok me njegov previd strašno grize,
Njegove oči za njom stvarno šize,
A ja u njemu vidim sve vrline.
Ljubav je ta što zloće i ruine
Pretvara često u valjane, svojim tokom,
Jer ljubav gleda srcem a ne okom;
I baš zato Amora krilatog i lepog,
Slikaju s krpom na očima, slepog.
I njegova strast nema nikakav sud;
S krilcima, bez vida, on srlja k'o lud.
Detinja mu glavica što se smeši,
Pa kada bira, on često pogreši.
Dečaci se, od šale, kunu krivo,
A on je uvek krivokletnik biv'o.
Mene je Demetar, k'o vetar gradom
Zakletvama svim zasipao rado,
Tvrdeći žustro da pripada meni samo,
Dok ne sreće Hermiju lepu, tamo;
I kad mu na moj teški bol i jad,
Hermija topla zagreje taj grad,
Rastopiše se sve zakletve čvrste. -
Umešaću ja ovde svoje prste:
O njenom bekstvu čuće on od mene,
Pa će u šumu za njom sigurno da krene. -
Ako mi za to kaže sarho hvala,
Ta nagrada mi neće biti mala:
Tako će duša još više da mi pati,
Jer videću ga i sad - i kad se vrati.
(Izlazi HELENA.)

SCENA DRUGA

Atina. Soba u Dunjinoj kući.

(Ulaze tesar DUNJA, stolar DUŠICA, tkač VRATILO, krpač mehova FRULA, krpač kotlova NJUŠKA i krojač GLADNICA.)

DUNJA. Je l' celo društvance na gomili?

VRATILO. Najbolje bi bilo da se svi prozovemo, čoporativno - jedan po jedan, prema onom ceduljčetu.

DUNJA. Evo ga to ceduljče s imenima svih onih badža koji se, kad pročešljaš Atinu, računaju za podobne da izigravaju u našem inter-poludijumu pred vojvodom i vojvotkinjom, na dan nji'ove svadbe uveče.

VRATILO. Al' pre svega, dragi Petre Dunjo, da nam kažete šta taj komad uopšte tretira; pa ondak imentujte glumce, i zatim pređite na stvar.

DUNJA. Daklem, naš komad je Stravično žalosna komendija i priča o mnogo groznoj smrti Pirama i Tizbe.

VRATILO. Mnogo dobra stvar, verujte mi, kad vam ja kažem; a uz to i vesela. A sad, dobri Petre Dunjo, prozovite vaše glumce prema priloženom inventaru. Deder, majstori, razbucajte se malo. Taako.

DUNJA. Nek' se svak javi kad ga prozovem.
- Nikola Vratilo, tkač.

VRATILO. Ovde! - kaž'te šta ja igram, pa teraj dalje.

DUNJA. Vi, Nikola Vratilo, fingirate na spisku kao Piram.

VRATILO. A šta ti je taj Piram? - ljubavnik ili neki tiran?

DUNJA. Ljubavnik, koji se vrlo engalantno ubija zbog radi ljubavi.

VRATILO. Pa, tu će, izgleda, prilično da se cmizdri, ako se to lepo odigra. A gledaoci, bogami, nek' čuvaju oči, ako ja to budem izigrav'o. Biće to bura od plača. Sve ću da ih rasturim, u izvesnoj meri. Doduše, moj pravi temperamenat je nekako više za tiranina. Ja bi', lično, mog'o vrlo lepo d'igram Erkula, na primer, il' tako neku ulogu u kojoj se sve cepa

Viljem Sekspir - San letnje noci

i kida na froncle - kao, recimo, ovo:

Stene se tresu

U gromovom besu

Na katanca resu

I ćuza puca;

A Febov sjaj

Šljašti niz kraj

I cepa k'o zmaj

Sudbu što grca!

To ti je, vidiš, uzdignuto! - A sad ponovi i resto. - To ti je ta Erkulova, tiraninova žica, u meni. A ljubavnik ti je nešto - više kao žalostivno i plačevno.

DUNJA. Franja Frula, krpač mehova!

FRULA. Ovde sam, Petre Dunjo.

DUNJA. Frulo, vi ćete morati d'uzmete na sebe Tizbu.

FRULA. Šta je to Tizba? Je l' to neki vitez-lutalica?

DUNJA. Ne, to je ona gospođa koju Piram treba da voli.

FRULA. More, mani to - nemojte da ja igram žensku. Evo, već mi i brada raste.

DUNJA. Ma, isto ti se 'vata: ti ćeš, bre, nju d'igraš pod maskom i možeš d'utanjiš glasom kol'ko voleš.

VRATILO. Pa, ako i ja mogu da sakrijem lice, dajte meni d' igram tu Tizbu. Što da ne? Govoriću ja jezivo tankim glasom, evo: "Tispica, Tispica! Ah, Pirame dragi - ja sam tvoja Mica-Tispica, gospođa tvoja mila!"

DUNJA. Ne, ne - ti ćeš d'igraš Pirama, a ti, Frula, Tizbu.

VRATILO. Važi, teraj dalje.

DUNJA. Marko Gladnica, krojač.

GLADNICA. Tu sam, Petre Dunjo.

DUNJA. Ti ćeš, Marko Gladnice, d'igraš Tizbinu majku. Dalje: - Toma Njuška, majstor za šerpe-lonce-korita.

NJUŠKA. Ovde - Petre Dunjo!

DUNJA. Ti ćeš d'igraš Piramovog oca; a ja ću Tizbinog oca. Dušica-stolar igraće ulogu lava - i time je, nadam se, izvršena podela uloga u komadu.

DUŠICA. Je l' uloga lava prepisana? Ako jeste, daj mi je, molim te, jer ja teško učim -

Viljem Sekspir - San letnje noci

tekstualno.

DUNJA. To možeš i d' improviziraš, jer tu ima samo da se riče.

VRATILO. Dajte meni d' igram lava. Ja ću tako lepo da ričem, da će svakoj publici srce da zaigra. Tako ću da ričem, da će vojvoda reći: "Nek' riče još malo, nek' riče još malo!"

DUNJA. Mani, more - kad bi mnogo rikao, prepao bi vojvotkinju i druge dame, pa bi počele da vrište; a to bi bilo dosta da nas sve obese.

SVL Tačno! - Sve bi nas obesili! - Svakog živog majčinog glumca! - Sve do jednog!

VRATILO. Slažem se, kolege; a kad bi se dame baš tol'ko prepale da se raspamete, on-dak im stvarno ne bi ostala druga diskrecija nego da nas povešaju. Al' ja ću svoj glas tako da agraviram, da ću da vam ričem k'o golupčesisanče - rikaću vam k'o slavuj.

DUNJA. Ti ne možeš da igraš ništa drugo sem Pirama; jer Piram ti je čovek milog lika, naočit čovek, onakav kakav može da se viđa u letnji dan do podne, bre; mnogo privlačan badža - gospodin čovek. Daklem, nema ti druge, moraš d'igraš Pirama.

VRATILO. Dobro, prihvatam rolu, 'ajde. Je li, a s kakvom bi' bradom bilo najbolje da se pojavim - mislim na dezen i nijansu.

DUNJA. Pa, s kakvom 'oćeš.

VRATILO. Vala, daću taj lik ili sa bradom boje slame ili sa narandžasto-žutom bradom; ili, pak, sa bradom grimizno crvenom, ah? Ili, s bradom prefektne žute boje k'o što je ona francuska kruna.

DUNJA. Ali od te francuske "krune"-vrenge nekako opadnu sve dlačice, pa bi' onda, bog-me, mor'o d'igraš čosav! - Daklem, majstori, tu su vam uloge; i ja lepo molim, želim i zahtevam da ih do sutra uveče sve nabubate, pa da mi dođete u onu dvorsku šumu na dve milje izvan grada, po mesečini. Tamo ćemo održati probu; jer kad bi se sastali u gradu, sjatila bi se oko nas čitava gomila, pa bi nam prokužili nameru. A ja ću u međuvremenu da sastavim popis rekvizita, potrebnih za našu pre'stavu. Molim vas da me niko ne pređe.

Viljem Sekspir - San letnje noci

VRATILO. Nema da brineš - svi ćemo doći
tamo i ima da probamo svaku scenu i opsceno
i muški. Zapnite dobro i prefektno naučite
uloge. Do viđenja!

DUNJA. Sastanak kod Vojvodinog hrasta.

VRATILO. Važi - pa dža ili bu!

(SVI izlaze.)

DRUGI ČIN

SCENA PRVA

Šuma u blizini Atine.

(S jedne strane ulazi VILENJAK - u
Šekspirovo vreme dečak-Vilenjak,
a danas, obično, VILA, devojka -
a s druge strane šumski davolak PUK.)

PUK Šta je dušo prozračna? Kuda?

VILA. Tuda - svuda:

Preko brda i dolina,

Kroz šipražje i kroz trnje,

Preko šuma i planina

I kroz vodu, vatru, grmlje -

Svuda skitam i tumaram,

Brže nego Luna šaram -

- Mesec viti u orbiti;

Za kraljicu vila radim,

Rosni parking njojzi gradim.

Jaglike su njena straža,

Odelca im k'o u paža:

Poprskana zlatna čoja,

A tufnice rubin-boja -

Svakom njuhu, oku godi:

Po vilinskoj to je modi. -

Pa kad se tako šaroliko nose,

Potražiću im sveže kapi rose,

Da svakom cvetu, da bi bolje čuv'o,

Kanem po jedan biserčić u uvo. -

Sad ćao, klovnu što si se navrz'o!

Kidam, jer kraljica će doći brzo

S vilama i vilenjacima svojim.

PUK Al'ja tu radi jednog cinkarenja stojim:

U ovoj šumi, noćas, slavi naš kralj -

Kraljici reci da odskoči u dalj:

Oberon je na nju ljut kao ris

Viljem Sekspir - San letnje noci

Sto mu indijskog dečka zdipi, pa klis!
Ljubimca-klinca uze za svog paža.
Imala nikad nije duha draža;
Oberon ljuti malog bi za sebe -
Da s njim u pratnji po šumici grebe.
Al' ona maleckog ne da pa ne da,
Cvećem ga kiti pozadi i spreda.
I sad ne mož' reći da nije greda:
Gdegod se sretnu: u polju, u gaju,
Kraj zdenca, u šumi, zvezdanom sjaju -
Oberon i ona se posvađaju;
Zbog svađe im vile nemaju mira,
Od straha beže u kapice žira.
VILA. Il' me oko vara il' si ti taj duh -
Zloglasni šeret i vrag za koga čuh
I kog svi zovu Puk - Vragolan Šumski;
Nisi li ti onaj frajerčić drumski
Što cure mlade prepada bez stida,
U bučkala skače i pavlaku skida,
Pa domaćici zalud nabreknu sve vene;
Ponekad i pivo lišavaš pene,
Il' lažnom vatrom skrećeš s pravog puta
Putnika noćnog da gadno zaluta,
Pa mu se u nevolji smeješ slatko?
A laskavcima što te zovu glatko
"Đavolak", "vragolan", il' "Cakani Puk"
Podmećeš leđa i odapihješ luk?
Jesi l' ti taj?
PUK Taj sam - lično i personalno:
Ugursuz vedri što se noću šunja stalno!
Ja Oberonu kratim vreme štosom,
Pa se on ceri kad ja ždrepcu bosom
Kao ždrebica-jebica zanjištim uz bok; -
Ponekad skočim u starkin voćni sok
U vidu ljuspe, pa kad starka gucne,
Začas mi uspe da mi ona štucne
I da joj piće prospem niz viseće grudi. -
- Kad neka mudra tetka preozbiljno gudi
I svojom pričom davi ljude jadne -
Izmaknem joj stolicu, pa na dupe padne:
"I-ju!" - vrisne tetkica i opsuje sočno,
A svet zaurla od provale smeha, bočno,
Cereka se, bacaka i istinski plače,
Vrišti i pišti sve jače i jače,
I svak se kune u tatu i mamu
Da nije vid'o bolju čarlamu.

Viljem Sekspir - San letnje noci

Al' kidaj sada - ide Oberon!

VILA. Joj, i kraljica moja! Ma, 'kud baš sad i on?

(S jedne strane ulazi OBERON, kralj vila i vilenjaka, sa svojom pratnjom; a s druge strane TITANIJA, kraljica, sa svojom pratnjom.)

OBERON. U zao čas na ovoj mesečini Sretosmo se mi, Titanija gorda!

TITANIJA. Gle, ljubomorni Oberon!

Hajdemo, vile;

Zaklela sam se da ću ga i od postelje I od trpeže odbiti.

OBERON. Čekaj, besnuljo!

Zar ja nisam tvoj muž?

TITANIJA. Da, mogao bi biti,

Da sam ja tvoja žena. Al', na žalost, pamtim

Kad si se iz vilinskog carstva iskradao

I, u liku Korina, po čitav dan

Na fruli ljubavne pesmice svir'o

Zaljubljenoj Filidi. Zašto dođe amo

Sa najdalje međe Indije? O, svakako

Zato što se ona Amazonka gizdava

U čizmicama, švalerka tvoja i ljubav

Ratnička, za Tezeja udade sad;

Došao si da joj bračnu postelju

Posvetiš - na radost i veselje, i plodnost.

OBER.: Stidi se, Titanija, što me tako panjkaš

I Hipolitom blatiš, a dobro znaš

Da ja znam da ti voliš Tezeja!

Zar ga nisi ti, one svetlucave noći,

Odmamila od Perigune, koju je on

Ugrabio tad? Zar ga nisi ti navela

Da prekrši datu reč Egli bajnoj,

Pa Arijadni, pa Antiopi, ah?

TITAN.: To je tvoja bolesno ljubomorna mašta;

I od početka Ivanjskoga leta

Nikad se nije desilo, kad se nađemo -

Il' na bregu, il' u šumi, il' na livadi,

Kraj pošljunčanog zdenca il' potoka,

U rogozini il' na morskome žalu

Da uz vetra zvižduke vrtoglavo kolo

Odigramo, a da nam ti zabavu našu

Ne pokvariš tom svađom svojom kletom!

I baš su zato vetri, zviždeći nam zalud,

Izvlačili iz mora, k'o za pakost,

Viljem Sekspir - San letnje noci

Magluštine kužne, pa se rečice bedne
Uobraziše tol'ko da pređoše
Korita svoja; i zato je vo
Uzalud natez'o jaram svoj,
Orač je džabe znoj proliv'o,
A zeleni klas žita istrunuo
Pre no što vide bradicu mladosti svoje.
Na poljima pod vodom torovi su prazni
A vrane gojazne od uginule stoke.
Table za "mice" u mulju, nisu za igru,
A stazica splet u raskošnoj travi
Ne razaznaje se više, jer tuda niko
I ne prolazi više da bi ih tabao.
Normalne zime, tu je smrtnik željan;
Tu noću nema pesme, ni himni prazničkih.
I zato Mesec što upravlja vodom,
U svom besu bled, vlagom puni vazduh
A telo ljudsko kostoboljom od nazeba.
Od poremećaja se ovog izmeniše
Godišnja doba, te tako sedoglavi mraz
Zasipa sveži skut rumene ruže,
A stari Hijems kiti svoje teme ledno
I kosu retku mirisnim venčićem
Od pupoljaka letnjih, kao za porugu.
Proleće, leto, plodonosna jesen
I zima ljuta razmenjuju svoje ruho,
A zbunjeni svet, po plodovima njihovim
Ne može više da kaže šta je tu čije.
Al' nevolje su te plod naše svađe,
Nesloge strašne: mi smo im i tvorci
I roditelji.
OBERON. Pa onda ti popravi to!
Ti imaš tu moć. Al' što Titaniji treba
Da Oberona svog muči? Ja tražim samo
Dečkića onog, da mi bude paž.
TITANIJA. Umiri srce tvoje. Ja ti tog dečkića
Ni za celo vilinsko carstvo ne bih dala.
Mati mu je mom redu posvećena bila
I često je noću kraj mene ćućorila
Pod miomirisnim nebom Indije:
Na Neptunovom žalu sedele smo žutom,
Gledale kako morem trgovački
Brodovi plove, i od srca se smejale
Kad od bludnog vetra zatrudne jedra
I začas grdne dobiju stomake;
A ona je, lebdeći ljupko, umela to

Viljem Sekspir - San letnje noci

Da podražava - i sama već trudna
Sa mojim malim pažom - da po kopnu jedri,
Skupljajući za mene tričarije razne,
I da se vraća, robom krcata.
Al' kako smrtna beše, umrla je ona
Kad je tog malog rađala; a njoj za ljubav
Dečkića njenog odgajam i neću,
Za njenu ljubav, od njega da se razdvajam.
OBER.: Dokle misliš da u ovoj šumi ostaneš?
TITANIJA. Pa, možda, dok Tezej venčanje
ne obavi.
Ako ste, ti i tvoji, voljni da igrate
Sa nama lepo i da razdraganost našu
Na mesečini, posmatrate mirno,
Pođite s nama; nećete li tako -
Vi se klon'te nas, k'o što ću se i ja
Sklanjati od vas.
OBERON. Daj mi tog dečkića,
Pa ću poći s tobom.
TITANIJA. Ne, ni za celo tvoje
Carstvo vilenjaka! - Hajdemo, vile!
Da nam spreči svađu - nema te sile.
(Izlaze TITANIJA i njena pratnja.)
OBERON. Ma, idi - kud si pošla. Al' iz
ove šume
Izići nećeš pre no što mi platiš
Za ujed ovaj. - Puk, moj plemeniti,
Ovamo dođi. - Ti se sećaš kad sam, ono,
Na jednom rtu sedeo i sluš'o
Sirenu morsku kako, jašući
Na delfinu, peva tako slatko i skladno
Da joj je pesma i burno more stišala
A neke zvezde nagnala da kao lude
Iz svojih sfera iskoče, samo da čuju
Pesmu ribe-devojke?
PUK Da, sećam se.
OBERON. E, baš tog časa ja sam video -
Sto ti nisi mogao - kako između'
Meseca hladnog i zemlje, Kupidon leti
Naoružan sav: majstorski na nišan uze
Vestalku jednu divnu, na Zapadu
Ustoličenu, pa tako odsečno
Ljubavnu svoju strelu odape sa luka
K'o da hoće sto tisuć' srca da prostreli;
Al' u to spazih gde plamena strela
Kupidona mlađanog zacvrča u čednim

Viljem Sekspir - San letnje noci

Zracima vlažnog Meseca, pa se ugasi;
A uzvišena sveštenica ode dalje,
Utonula u neljubavne misli svoje.
Ja, zatim, gledah gde će strela pasti:
I ona pade na jedan zapadni cvetak
Sto je dotle bio beo kao sneg,
A sad, od rane ljubavne, potamne
Napola; taj cvet se zove "dan-i-noć",
A devojke ga zovu "ljubičica".
Donesi mi taj cvet - jednom ti ga pokazah:
Kad mu kaneš sok na ženske il' muške
Očne kapke usnule, svako će tad
Poludeti za prvim živim stvorom
Koga ugleda kada sanak prođe.
Biljku mi tu donesi, ali da se vratiš
Pre nego što kit može milju da prepliva.
PUK Za četrdeset minuta opasaću ja
Zemljinu loptu celu!
OBERON. Cim dobijem taj sok
Motriću na Titaniju kad zaspi -
I njime ću joj oči poškropiti.
Pa kad se probudi i ugleda bilo šta -
Medveda, lava, vuka ili bika
Il' majmuna drskog što se u svašta petlja -
Proganjaće ona to, začorena ludo!
Ali pre no što joj skinem te čini -
A ja to mogu drugom jednom travkom -
Navešću ja nju da mi preda paža.
Al' ko to ide? - Pošto sam nevidljiv,
Baš ću malo da prislušnem razgovor.
(Ulazi DEMETAR, aza njim HELENA.)
DEMETAR. Ne volim te i nemoj da me juriš.
Uh, gde su sad Lisander i Hermija lepa?
Jedno od njih dvoje ja bih ubio,
A ono drugo mene ubija.
Kažeš da se u ovoj šumi kriju;
Al' čim u tu šumu skliznuh, ja umno šiznuh!-
Jer nisam kadar da nađem Hermiju svoju!
Odlazi, kidaj! Nemoj više da me pratiš!
HELENA. Oh, kako me lepo privlačiš sebi,
Magnetu moj okrutni! Ali to što vučeš
Za sobom, nije gvožđe: srce mi je verno
K'o čelik, znaj! Odbaci svoju privlačnu moć,
Pa ni ja neću imati pratilačku moć.
DEMETAR. Je l' te mamim ja? Je l' s
tobom lepo govorim?

Viljem Sekspir - San letnje noci

I zar ti nisam jasno i časno rekao
Da te ne volim i da nikad neću
Moći da te volim?
HELENA. O, baš te zato
Još više ljubim! Pudlica sam tvoja;
I što me više tučeš, Demetre,
Ja ti se više umiljavam; i postupaj
Sa mnom k'o s kućetom: ritni me nogom,
Preziri, tuci, teraj; al' samo mi
Dopusti, bezvrednoj ovako, da te pratim.
Zar mogu niže - al' za mene uzvišeno -
Mesto da tražim u srdašcu tvome
Nego da sa mnom postupaš k'o s psetom?
DEMETAR. Ne kušaj mnogo mržnju
duha moga;
Jer muka mi je kad te vidim samo.
HELENA. A meni je muka kad te ne vidim.
DEMETAR. Ti svoju čednost u sumnju dovodiš
Kad napuštaš grad i sebe predaješ
U ruke tipa koji te ne voli;
I tako onaj svoj vredni devojački cvet
Prepuštaš prosto slučajnosti noći
I savetima lošim što ih daju
Ovakva pusta mesta.
HELENA. Mene čuva
Vrlina tvoja. Kad ti noću vidim lice
Meni svane dan. Zato mi se čini
Da noć mračna ne vlada oko mene;
Pa mi ni ova šuma ne izgleda pusta,
Jer za mene je ceo svet tamo gde si ti.
I kako, onda, reći da sam sama,
Kad mene ovde gleda ceo svet?
DEMETAR. Jao, pobeći ću od tebe u žbunje
I ostaviću te divljim zverima!
HEL.: Ni najdivljija zver nije tako bezdušna.
Beži, kad hoćeš. Izvrće se priča:
Apolon beži, Dafne preuzima hajku;
Golubica sad progoni jastreba,
A nežna srna juri da ulovi tigra -
Zaludna je ta žurba kad strah goni
A hrabrost beži.
DEMETAR. Ko te nešto pita?
Pusti me da idem; al' ako pođeš za mnom
Nemoj da misliš da u ovoj šumi
Neću da ti uradim nešto gadno!
HEL.: Pa ti meni u hramu, u gradu, u polju

Viljem Sekspir - San letnje noci

Gadosti činiš. O, fuj, fuj Demetre!
Uvrede tvoje pro'sto blate moj pol.
Nismo mi, žene, k'o muški: za ljubav u boj!
Za udvaranje je vaše sazdan ženski soj.
(Izlazi DEMETAR.)

HELENA. Za tobom idem da raj napravim
od pakla,
Kad me ljubljena ruka bude smrtno takla.
(HELENA izlazi za njim.)

(Pojavi se OBERON, ponovo
postaje "vidljiv".)

OBERON. Srećan put, nimfo! I znaj da
čak ni nadomak

Ove šume nećete stići, a taj momak
Tebe će da juri i da ti ljubav prosi.

(PUK se vraća.)

Puk! Čao! Donese li što si obećao?

Gde ti je cvet?

PUK Evo ga!

OBERON. Daj mi ga, molim te.

Znam jedno cvetno, mirisno brdašce
Gde raste orlov noktić, majčino srdašce,

Pod baldahinom bajnih divljih ruža -

E, tu se noću Titanija pruža

Da malo dremne i odmori glavu

Uljuljkana pesmom u njenu slavu;

Tu zmija skida košuljicu svoju -

Odelce, taman po vilinskom kroju.

U oči ću da joj kanem cvetni sok

I s njim groznu maštu u misli joj tok.

I ti sad uzmi malo ovog soka,

Procunjaj šumom u dva-tri skoka,

Pronađi momka koga sada juri

Atinska lepa cura, pa i njemu sjuri

Koju kap u oči. Al' dobro pazi

Da pri buđenju on prvo nju spazi.

Po atinskom odelu poznaćeš ga lako.

Ali ceo štos da izvedeš tako

Da badža za njom totalno pošizi

I bude još luđi od nje. - U tvojoj brizi:

Nalog moj da se pre petlova prvih

Ovamo vratiš!

PUK O, nikad se ja ne drvih,

Kralju moj! Radnja neće biti duga:

Brzo će to vaš verni sluga!

(Izlaze OBERON i PUK.)

Viljem Sekspir - San letnje noci

SCENA DRUGA

Drugi deo šume.

(Ulazi TITANIJA sa svojom pratnjom.)

TITAN.: Sad haj'te - kolo, uz vilinsku pesmu;

A posle dva-tri časka, jedna grupa vila

Da vadi crviće iz pupoljaka ruža;

Druga u boj sa miševima slepim,

Iz kojeg mi dones'te njina kožna krilca

Za jakne mojih kepec-vilenjaka;

A treća da mi tera onu sovu

Što svu noć hući i krešti, pa plaši

Duhove naše nežne. - Sad me pesmom, prvo,

Uspavajte vi, pa onda na posao svi,

I pustite me da počivam mirno.

(VILE pevaju.)

PRVA VILA. Zmije-šarke i ježevi,

Daždevnjaci svake vrste

Neka odmah beže svi -

Od kraljice dalje prste!

HOR VILA. Slavuj-'tico pesmu gaji,

Uspavanku buji-baji,

Buji-baji, buji-baji, buji-baji

Pa posle zataji:

Budi fini,

Skidaj čini

I zluradu svaku moć.

Nek' mirno spava - laku noć!

PRVA VILA. Dugonogi ne sme pauk

Svoju mrežu tu da prede,

Jer imaće strašan nauk

K'o bubica što sag grede!

Daleko bila svaka vila

Od kraljice vila!

HOR VILA. Slavuj-'tico pesmu gaji

Uspavanku buji-baji,

Buji-baji, buji-baji, buji-baji,

Pa posle zataji:

Budi fini,

Skidaj čini

I zluradu svaku moć. -

Mirno spavaj - laku noć.

Viljem Sekspir - San letnje noci

(TITANIJA zaspi.)

DR. VILA..Hajd'mo! Ona spava. Noćje gluva.

Nek' ostane jedna da je čuva!

(Izlaze VILE.)

(Ulazi OBERON.On iscedi cvet na

TITANIJINE očne kapke.)

OBERON. Što ugledaš kad s' probudiš,

Da za time i poludiš,

Oko toga da se trudiš:

Bio medved, mačor, bik,

Da mu voliš dragi lik;

Bio vepar čekinjast,

Da ga ljubiš sve u slast.

Nek' ti sanko pukne kora

Tek kad čuješ groznog stvora!

(Izlazi OBERON.)

(Ulaze LISANDER i HERMIJA.)

LISANDER. Zalutamo u šumi ovoj, mila.

A tebe grozan umor svlad'o;

I je l' da bi ideja bolja bila

Da ovde sačekamo jutro mlado?

HERMIJA. Slažem se s tobom, Lisandre moj.

Ja ću tu, a ti potraži ležaj svpj.

LISAN.: Pa, bolje da nam isti busen primi tela:

Jer mi smo jedno, mila - istina je cela.

HERM.: Nemoj, za moju ljubav, dragi Lisko,

Da pored mene ležeš tako blisko.

LISAN.: Oh, shvati srž i kosti moje nevinosti!

Smisao je u uzajamnoj odanosti:

Pošto je srce moje vezano za tvoje,

Tad dva srca u jedno mogu da se spoje.

Duša je moja s tvojom upletena

Zakletvom istom; znači - jedna, ispletena

Istinom jednom. Zato, Hermija, dopusti

Da se na ovaj isti busen gusti

Lisander spusti pored tebe - važi? -

Al' spuštanje bez spuštanja i laži.

HERMIJA. Baš su slatke tvoje zagonetke, joj!

Proklela bih uljudnost i ponos svoj

Kad bih rekla da moj Lisander laže.

Al' u ime finoće i ljubavi draže,

Plemeniti moj, nek' distance važe,

Tako ti svega! Odvajanje takvo, vredno,

Priliči dobrom momku i devojci čednoj -

Podalje, i laku noć duši tvojoj mednoj;

Voli me do smrti, i čuvaj obraz damin!

Viljem Sekspir - San letnje noci

LISANDER. Na molitvu ti ljupku kažem
samo - amin!
Do smrti, do smrti ću te voleti; draga!
A kad te izneverim, nek' idem do vruga.
Evo, ovde ću leći.
(Legne malo dalje od nje.)
Nek' ti je noć laka!
HERM.: Još lakšu tebi želi moja mis'o svaka!
(Oboje zaspe.)
(Ulazi PUK.)
PUK Prođoh šumu, prođoh svuda,
Al' mladića niotkuda -
Toga momka iz Atine
Kome treba ja da linem
Dve-tri kapi ovog soka,
Da pošizi od uroka.
Noć je gluva sad zacelo -
Al' gle: atinsko odelo!
To je taj za kog reče šef
Da mu cura nije ćef,
Da je mrzi - gle: i ona
Spava tamo! Ne kraj slona
Nego sama na tom tlu -
Ne sme, jadna, prići zlu.
Al' ček', barabo, da ti ja
Sad pokažem šta mađija...
(Iscedi LISANDRU sok iz cveta u oči.)
... Ova može! Kad se trgneš
Da u ljubav ti se vrgneš!
A čim odem, đipi, slonu!
Ja sad hitam Oberonu.
(PUK izade.)
(Trčeci ulaze DEMETAR i HELENA.)
HELENA. Ubij me, mili Demetre, al' stani!
DEMETAR. Ne juri me! Beži! Il' stoj po strani.
HEL.: U mraku me ostavljaš samu? Nemoj tako!
DEM.: Ja odoh - nek' se sam snalazi svako.
(On izide.)
HELENA. Oh, crkoh od ove jurnjave lude.
Što više molim, manje uslišena budem.
A Hermija je srećna gdegod kroči
Jer ima sjajne i privlačne oči.
Da l' su od suza njene oči sjajne? -
Ne! Kako bi tek moje, onda, bile bajne!
Ah, ne, ne - ja sam kao prava mečka ružna,
Od lica mi, u strahu, i zver beži, tužna

Viljem Sekspir - San letnje noci

I zato nije baš nikakvo čudo
Što Demetar od mene beži ludo,
Kao od zmaja. Koje me to staklo grešno
Nadari da svoj lik s njenim poredim smešno?
Al' ko je ovo? Lisander na tlu? Da l' spava
Il' je mrtav? Ne, nema rana, cela glava -
Lisandre, ustaj, ako si živ - hajd! Molim te!
LISAND. (probudi se): I u vatru, jer volim te!
O, prozirna Helena - priroda-magija
Čini da ti sad srce kroz grudi vidim ja!
Demetar, gde je? Taj skot što se u sve pača
U fasu će da skikne od mog mača!
HELENA. O, ne govori tako, ćuti, grubi!
Zar da strada zato što Hermiju ti ljubi?
Hermija tebe voli, srećan budi.
LISAN.: S Hermijom srećan? Od kajanja ludim
Što sa njom traćih vreme, pa se čudu čudim!
Prema tebi me, Hela, ljubav zblanu.
I ko za golubicu ne bi dao vranu?
Meni zdrav razum ispred volje gura,
Razum mi kaže: ti si bolja cura!
Za zrenje svake voćke postoji sezona -
Pa tako i ja, najzad, dozreh do rezona.
I kako sam ja sada na vrhuncu uma,
Željama mojim vlada pamet-kuma,
I vodi me očima tvojim bajnim -
Ljubavnoj knjizi sa pričama sjajnim.
HEL.: Zar sam za podsmeħ ja rođena, tužna?
Zašto baš meni ta poruga ružna?
Zar nije dosta, o, čoveče mladi,
Sve ono što Demetar sa mnom radi -
To, što me uvek gleda mrko, k'o vrag,
Nego mi duši fali i tvog rujanja trag?
O, Bože, ti me vređaš i srce mi paraš
Kad mi se tako prezrivo udvaraš.
Zbogom ostaj. Al' moram reći da je šteta
Što zalud smatrah da si iz fmijeg sveta.
O, zar ženu što jednom muškarcu ne vredi,
Ovako grubo drugi da povredi!
(Izlazi.)
LISAN.: Hermiju ne vide. - Aha! Duboko diše.
Samo ti pajki, i ne prilazi mi više.
Jer, kao što nam stomak mira nema
Kad se prejedemo šećerlema,
Il' k'o što se jeresi ponajviše gadi
Baš onaj raspop koga jeres "radi",

Viljem Sekspir - San letnje noci

Tako se i ja tebe gadim, kriva vero
I slatkišu moj, jer sam mnogo žder'o.
- A sad upri svu svoju ljubav, moć i snagu,
Pa, k'o vitez njen, da Helenu služiš dragu!
(Izlazi.)

HERMIJA (probudi se).
Joj, pomoć! Lisandre! Spasi me od te zmije!
Evo je ovde - u nedrima mi se krije! -
Oh, teško meni! Strašnoga li sna!
O, Lisandre, gle, od straha drščem sva!
Pih, sanjah da me zmija za srce ujeda,
A - kao - ti, moj dragan, smeška se i gleda
Užas taj. - Čuj, Lisandre! Nema ga. O, Bože!
Zar me ne čuje? Zar to biti može?
Odgovori mi, ako sam ti mila,
Da se ne bih sad onesvestila
Od ovog straha! Nećeš? - Ni traga ni glasa.
Il' ću u smrt - il' ću te naći ovog časa!
(Izlazi.)

TREĆI ČIN

SCENA PRVA

Šuma.
(Ulaze prostaci: DUNJA, DUŠICA,
VRATILO, FRULA, NJUŠKA
i GLADNICA.)
(Kraljica TITANIJA leži
negde po strani.)
VRATILO. Jesmo li svi tu?
DUNJA. Svi do poslednjeg; daklem, ovo je
mesto mnogo dobro i podobno za našu probu.
Ovaj zeleni proplanak ima da nam bude po-
zornica, ovo glogovo žbunje garderoba, a mi
ćemo komad d'igramo baš onako kako ćemo
da ga izvodimo pred vojvodom.
VRATILO. Petre Dunjo! -
DUNJA. Šta bi izvoleo, družo Vratilo?
VRATILO. U ovoj komendiji o Piramu i Tizbi
ima neki' stvari koje nikako neće da se do-
padnu publiku. Prvo i prvo, Piram mora da
trgne mač i da se proburazi - što gospođe
uopšte neće moći da podnesu. Šta vi kažete
na to?

Viljem Sekspir - San letnje noci

NJUŠKA. Bogme, mnogo jeziva stvar.

GLADNICA. Kako god obrneš, ja mislim da ćemo to ubijanje morati d'izostavimo.

VRATILO. Ni govora! Ja znam kako to može da se izvede. Napišite vi meni, lepo, jedan prolog u kome će, onako, okruglo-pa-na-ćoše, da se kaže da je naše baratanje mačevima bezopasno i da se Piram u stvari ne ubija odistinski; a da bi stvar delovala još ubedljivije, da im se saopšti i to da ja, Piram, nisam Piram, nego tkač Vratilo. To će da ih kurtališe svakog straha.

DUNJA. Važi, imaćemo takav prolog - ima da bude napisan u osmercu i šestercu.

VRATILO. Ne, dodaj mu još dva, pa nek' bude u osmercu i osmercu.

NJUSKA. A šta ako lav prestravi gospođe?

GLADN.: More, i ja se toga plašim, časna reč.

VRATILO. Majstori, deder da mi zajednički proradimo to pitanje, jer - sačuvaj bože - uvođenje lava među gospođe može da bude mnogo stravična pojava; a poznato je da od lava nema strašnije divlje ptice-grabljivice; zato i tu moramo da budemo jako delikatesni.

NJUŠKA. Pa, da kažemo u nekom drugom prologu da taj lav nije lav?

VRATILO. Jok, bolje da se i on pomene po imenu i prezimenu, a da mu se pola lica vidi kroz lavlju gušu; i on sam mora nešto da kaže kroz tu rupu, da napravi jedan snažan prozorišni defekat, kao, na primer: "Drage dame" ili "Lepe gospođe - dopustite mi da vam..." ili "Zamolio bih vas da se ne ukenj- ovaj - ne plašite od mene i da ne dršćete od straha.

Dajem život za vas: ako vi samo pomislite da sam ja doš'o 'vamo kao lav, ja ću se gadno provesti. Ne. Nisam ja od te fele, nego čovek k'o i svi drugi ljudi" - i odma' zatim neka kaže kako sezove, tojest' da pošteno otkrije publiku da je on Dušica-stolar.

DUNJA. Dobro, biće tako. Al' tu su vam još dve teško izvodljive stvari; što će reći, uvođenje mesečine u sobu - jer, sami znate, da Piram i Tizba imaju randevu na mesečini.

DUŠICA. A da l' će te noći, za našu pre'stavu, uopšte da bude mesečine, ah?

Viljem Sekspir - San letnje noci

VRATILO. Kalendar! - dajte jedan kalendar!
- Zaviri u taj godišnjak i potraži mesečinu,
nađi mesečinu!

(Ulazi PUK i, skriven,
posmatra MAJSTORE.)

DUNJA. Evo! - da - te noći sija mesec!

VRATILO. Pa onda lepo možemo da ostavimo
otvoreno jedno krilo na prozoru dvorane u
kojoj igramo, te će tako mesec moći da sija
kroz taj otvor.

DUNJA. Da; a može i da se neko pojavi u vidu
legendarnog bića sa Meseca - sa žbunjićem
trnja na glavi i s fenjerom u ruci, pa da otvo-
reno kaže da je doš'o da disfigurira ili pre'stavi
Mesečevu personu. Šta tu vazdan. A onda ima
još jedna stvar. Obavezno nam treba jedan
pregradni zid u dvorani; jer, k'o što priča kaže,
Piram i Tizba su vodili tihu konverzaciju kroz
jednu pukotinu u zidu.

DUSICA. Kako ćeš, bre, čitav zid d'uneseš u
salu?! Nemoguće! Sta ti misliš, Vratilo?

VRATILO. Pa, neko će od nas morati da igra
i taj zid; a da bi signalizir'o zid, moraće da
ima na sebi malo maltera i kreča, i poneku
grubo obrađenu površinu; i onda može ovako
da drži prste, pa nek' Piram i Tizba kroz tu
pukotinu šapuću do mile volje.

DUNJA. Ako može tako, onda je sve u redu.
- A sad, hajd' majčini sinovi, posedajte svi u
krug, pa da probamo uloge. Pirame, vi poči-
njete. Kad izgovorite ono što ima da kažete,
ući ćete u onaj šiprag tamo; a za njim svak po
redu i prema svom šlagvortu.

(Pojavljuje se PUK, ali ga niko
na sceni ne vidi.)

PUK Kakvi se, ovo, dronjavi prostaci
Šepure ovde, blizu postelje
Kraljice vila? Šta? Spremaju komad?
E, biću im gledalac, a možda i glumac,
Ako nađem povoda.

DUNJA. Govori, Pirame! - Istupi, Tizba!

VRATILO (kao Piram).

O, Tizba, tvoj dah vonja bajno k'o smrdljevak -

DUNJA. Durđevak! - Durđevak!

VRATILO. K'o đurđevak vonja ti dah,
najdraža Tizba.

Viljem Sekspir - San letnje noci

Al' k'o da nešto šušnu - čuj, neč'ji glas!

Pričekaj me malo - vraćam se za čas.

(Izlazi.)

PUK Joj, strašan Piram! Zabavljaće nas.

FRULA. Je l' sad ja trebam da govorim, ah?

DUNJA. Pa, narafski; vi morate da ukapirate da on izlazi samo da ždrakne šta mu to samo šuška, i da će jopet da se vrati.

FRULA (kao Tizba). O, Pirame svetli, što si k'o ljiljan beo,

Pa rumen k'o ruia na uzvišenom spratu,

Žestok si ti momak i ljubak dragulj, ceo,

A po vernosti sličan neumornom atu -

Cekaću te kod groba, gde je Kreten sveo -

DUNJA. "Kreon" sveo - Kreon, a ne kreten,

čoveče! - Ali to ne treba još da kažete; vi to

odgovarate PIRAMU. A vi zaspali, pa govorite

celu svoju rolu - i replike i šlagvorte - sve

odjedanput. Pirame, ulazi - proš'o ti šlagvort;

a on glasi, "neumornom atu".

FRULA. Aaah - tako! (Kao Tizba.)

A po vernosti sličan neumornom atu.

(Ulaze PUK i VRATILO sa magarećom glavom.)

VRATILO (kao PIRAM).

Ako sam ti lep, Tizbo lepa, biću samo tvoj.

DUNJA. Jao, užas! Strašne čini! Nas gone

vampiri! - pomolimo se, majstori! Bežimo,

majstori! U pomoć!

(Bežeći izlaze DUNJA, DUŠICA,

FRULA, NJUŠKA i GLADNICA.)

PUK Hej - da znate, vitlaću vas, vala, svuda-

Kroz rit, žbunje, trnje, bare - sa svih strana,

U liku jarca, mečke i bezglavih čuda,

Biću čas džukac, čas fatamorgana,

Groktaću k'o vepar, lajaću k'o pas,

Rzaću k'o konj i plašiću vas svaki čas!

VRATILO. Zašto su pobjegli? Baš nije lepo od njih što me plaše.

(Ulazi NJUŠKA.)

NJUŠKA. Jaoj, Vratilo - koliko ste se vi

izmenili! Šta ja to vidim na vama?

VRATILO. A šta to pa vidite? Vidite svoju

sopstvenu magareću glavu.

(Izlazi NJUŠKA.)

(Ulazi DUNJA.)

Viljem Sekspir - San letnje noci

DUNJA. Bog te spas'o, Vratilo! Bog te spas'o,
jer ti si se sav trans-izobličio!

(Izlazi.)

VRATILO. Ma, vidim ja nji'ov mangupluk.

Hteli bi da me namagarče i da me uplaše, da
mogu; al'ja neću ni da mrdnem s ovog mesta,
pa nek' rade štogod 'oće. Šetkaću se gore-dole
i pevaću, baš da vide da se nisam ukenjao od
straha.

(Peva.)

Joj, što volim svaku 'ticu

Koja ima kljunić žut,

Volem sojku, lastavicu,

Rajsku pticu i njen kut.

TITANIJA (budeći se).

Oh, kakav me to anđeo sad budi

I sa moje cvetne postelje diže?

VRATILO (peva).

Volem ševu - pesmu, buku,

Kukavicu, njenu ćud -

Što rogonji peva "ku-ku!"

A on se pravi lud -

- jer, stvarno, ko bi se tu natez'o s jednom
tako šašavom pticom? I ko bi, uopšte, jednu
pticu uteriv'o u laž, pa ne znam kol'ko puta
da mu priča tu "kuku"-bruku?

TITAN.: O, blaga dušo smrtna, još mi pevaj!

Uho mi jako voli tvog glasa zvuk.

Okolo mi opčinjeno tvojim likom

I oblikom, a sve vrline tvoje

I duha ti i tela - o, istina cela! -

Gone me da na prvi pogled glasno

I jasno kažem da te ljubim strasno!

VRATILO. Bogme, ja bi' rek'o, gospođo, da
za to nemate baš mnogo razloga; doduše, mo-
že se reći i to, da - danaske - razlog i ljubav
nisu u nekom naročitom skladu. A šteta je
tim veća što neke čestite komšije neće da ih
spandaju. Ama, umem ja i da bocnem, kad
zatreba.

TITAN.: Oh, pa ti si i mudar koliko si i lep!

VRATILO. Ma, kakvi mudar. Kad bi' ja znao
kako da se izvučem iz ove šume, bio bi' ja
mudar baš onol'ko kol'ko mi treba.

TITANIJA. Da poželeo nisi to nikada više!

Izlaz iz ove šume za tebe se briše.

Viljem Sekspir - San letnje noci

Nisam ja sitna šumska vila, bato.
Carstvo mi zari večno letnje zlato.
Ja tebe volim - zato sa mnom hodi.
Služiće te vile; a u dubokoj vodi
Skupljaće za tebe kamenje drago
I pevaće ti kad na cveću usniš blago.
Zemljine teže ja ću da te lišim,
Da se kao duh nađeš u sferama višim
I bestelesan budeš kao dečak. (Vikne.)
- Slačica, Moljac, Paučina, Grašak! -
Dođite amo!
(Ulaze četiri vile: GRAŠKOV CVET,
PAUČINA, MOLJAC i SLAČICA.)
GRAŠAK. Tu sam.
PAUČINA. Ija.
MOLJAC. Ija.
SLAČICA. Ija.
SVI. Zapovedaj, kraljice naša!
TIT.: Ljubazne da ste prema gospodinu ovom:
I gde on okom, tu vi skokom.
Hranite ga voćem i voćnim sokom:
Purpurnim groždem, smokvom zelenom,
Kupinom crnom, kajsijom rumenom.
Medeno saće pčelama kradite,
Iz košnica im vosak vadite,
Pa mu od njega sveće gradite -
Na kresanju svitaca palite ih noću -
Da mom dragom uz postelju svetle - to hoću!
A leptiru šarenom počupajte krila,
Pa nek' ga tom lepezom hladi vila
I otklanja mu s lica mesečinu vlažnu.
Primite k znanju tu naredbu važnu,
I odsad haj'te, pa mu se klanjajte!
GRAŠAK. Zdravo da si, smrtniče dragi!
PAUČINA. Zdravo!
MOLJAC. Zdravo!
SLAČICA. Zdravo!
VRATILO. Izvin'te me, molim fino, a kako
se vaša milost zove?
PAUČINA. Paučina.
VRATILO (uz povremeno njakanje). I-njao,
baš bi' želeo da se s vama malo bolje upoznam,
draga majstorice Paučino; jer ako posečem
prst, bio bih tol'ko slobodan da vas upotrebim
kao zavoj. - A vaše ime, čestiti gospodine?
GRAŠAK Graškov cvet.

Viljem Sekspir - San letnje noci

VRATILO. O! Preporučite me svojoj gospođi-
mami Mahuni i svom gospodinu-tati Zrnu
Graška. I s vama bih, dragi majstor-Grale,
želeo da se bolje upoznam. - A vaše ime, ple-
menita gospođice, ako smem da pitam?

SLAČICA. Slačica.

VRATILO. I-njao, draga majstorice Slačice,
poznata mi je vaša strpljivost! Oni podli i
surovi bifteci progutali su mnoge dame iz vaše
kuće. A i meni je, verujte, vaša rodbina često
izazivala suze na oči. I s vama bih želeo da se
pobliže upoznam. - I-nja!

TIT.: Vodite ga sad u senicu moju, skokom.
Mesec već gleda svojim vodnjikavim okom;
A kad on suzi, onda svaki cvetić mali
Za nekom oduzetom nevinošću žali.

VRATILO. I-nja! - I-nja!

TITANIJA. Zavež'te jezik mojoj ljubavi,
Pa s njime tiho u venjak ubavi.

(Izlaze TITANIJA, VRATILO
i MALE VILE.)

SCENA DRUGA

Drugi deo šume.

(Ulazi OBERON, kralj vila i vilenjaka.)

OBERON. Baš me zanima da l' se Titanija
Probudila i šta je prvo ugledala,
Jer morala se u to ludo zaljubiti.

Al' evo mog glasnikai

(Ulazi PUK.)

Ah? Šta ima novo,

Duše ljuti? Kako ide noćas u ovoj
Sablasnoj šumi? Da l' škripi il' klizi?

PUK Kraljica moja za nakazom šizi! -

Dok pajkila je ona slatkim snom
U skrovištu posvećenom svom,
Gomila jedna gologuzih prostačina
Što im je zanatske radnje dala Atina,
Dođe tamo na probu jedne drame,
Kuju bubaju za dan svadbe same
Tezeja kneza. - I glavni blesonja
Iz te grupe budala i reponja -

Viljem Sekspir - San letnje noci

Onaj što igra Pirama - smešni vrag,
Napusti scenu i ode u šiprag.
A ja iskoristim tu zgodu pravu,
Pa mu na ćupu stavim magareću glavu.
I kad je opet mor'o da se javi Tizbi,
On vam sad k'o magarac iz šipraga izbi! -
Joj, kad ga ugledaše njegovi pajtaši -
K'o čavke kad se lovac puške maši
I' kao divlje guske kada puška plane -
Razbežaše se ludo na sve strane:
Ja počnem da trupkam: jedan se uklipio
I viče "Ubistvo!", drugi, opet, đipio,
Pa čak prema Atini kuka za spas,
Padaju jedan preko drugog i gube glas,
Bauljaju u strahu, ne znaju za sebe;
A kad šiblje i trnje poče da ih grebe -
Jer trnje im je odeću kidalo
A šiblje kape s glava skidalo -
Pomisliše da ih u tom belaju
I mrtve stvari sada napadaju -
Jer velike su oči u straha;
I tako oterah ja njih bez daha:
Preinačeni Piram slatki osta.
U to se Titanija prenu, spazi gosta -
Tu drugu muvu od mog jedinog udarca -
I naprasno se zaljubi u magarca.
OBER.: To ispade bolje no što sam očekiv'o!-
Da l' si i Atinjaninu oči zaliv'o
Ljubavnim sokom onim što sam ti ga dao?
PUK Nego šta! Dok je spav'o, na badžu
sam pao.
Kraj njega pajki ona cura mlada,
Pa kad je vidi, strast će da ga svlada.
(Ulaze DEMETAR i HERMIJA.)
OBER.: Ah, evo Atinjanina tog - dođi 'vamo.
PUK Al' nije to on, već devojka samo!
DEMET.: O, što me grdiš, kad te volim tako?
Na dušmana se brecaj ti ovako!
HERMIJA. Sad grdim samo, al'ja znam i gore-
I da te kunem mogu, ti sumnjivi stvore.
Ako si mi Lisandra u snu pogubio,
Bolje da si, već krvav, i mene ubio.
Ni sunce nije verno danu k'o on meni.
I zar da se on toliko promeni
Pa da mi kidne dok ja spavam slatko?
Pre bih poverovala, tužna, glatko

Viljem Sekspir - San letnje noci

Da će zemlja kroz središte da se probuši
I da će kroz tu rupu Mesec da se sruši
Na drugu stranu, da zasmeta svome rodu -
Suncu u podne, na tom Antipodu!
Ubica njegov nesumnjivo ti si:
Na licu ti stravičan izraz visi!
DEM.: Leš je takav. Al' ni ja ne izgledam bolje,
Jer okrutnost me tvoja baš stravično kolje.
A tebi, mom ubici, oči vedre, bajne,
K'o one zvezde blistave i sjajne.
HERMIJA. O, šta je s mojim Lisandrom?
Reci gde je, gde?
O, nađi mi ga, daj mi ga, dobri Demetre!
DEMET.: Pre bih njegov leš svojim psima dao.
HERMIJA. Odlazi, pseto! - kad si tako zao.
Strpljenje, eto, gubim devojačko svoje.
Reci, je l' ga ti preseče nadvoje?
O, ako jesi, nisi više biće ljudsko!
Istinu kaži: da l' si smeo drsko
Budnog u oči da pogledaš
I da se s njime junački ogledaš?
Il' si ga mučki smak'o, bez glasa,
Dok je spav'o čedno? E, baš si dasa!
Ni gujin dupli jezik nikad nije bio
Dvoličniji od tvoga, grozna zmijo!
DEMET.: Ti tračiš svoj gnev na pogrešan zev.
Za njegovu smrt ne krivi moga mača sev.
Lisander nije mrtav, kol'ko ja znam.
HERM.: Onda reci da mu još gori života plam!
DEMETAR. A šta ćeš lepo da mi za to daš?
HERMIJA. Da me nikad više ne vidiš, da znaš!
I zato sad napuštam tvoje društvo -
Pa bio on živ ili mrtav, uštvo!
(Izlazi.)
DEMET.: Sad nema smisla da je jurim ljutu.
Ostaću još malo u ovom kutu. -
Teška tuga biva samo još teža,
Kad bankrot-sanku za dug fali lova sveža;
Zato ću sanak ovde pričekati malo:
Do nove mi je rate, bogme, ipak stalo.
(On legne i zaspi.)
OBERON. Šta uradi?! Pa ti taj sok istoči
U nečije već zaljubljene oči!
Grešeci tako, ti si svojom ludom glavom
Pustio krivog a ljubav oduz'o pravom.
PUK Takav je udes - jedan veran, ljubi živo,

Viljem Sekspir - San letnje noci

A milioni drugih zaklinju se krivo.
OBER.: U jednom trenu pretraži šumu zelenu
I nađi tu curu - Atinjanku Helenu!
Od ljubavi je bolna i sva bleđa,
Uzdiše, plače i jadno izgleda.
Obmanom nekom dovedi je meni amo;
Dotle ćemo sok i ja čini da mu damo.
PUK Idem, idem - i gledaj svoga Puka: -
Hitam k'o strela s tatarskoga luka!
(Ode PUK.)
OBERON. Noćni cvete, slušaj mene!
Kani lako da ne trene.
Od čini mu pravi mreće...
(On cedi cvet na DEMETROVE oči.)
... Sad su pune soka zene.
Kad se mladić iz sna prene
I ugleda oči njene,
Nek' začoren za njom krene,
Nek' mu srce za njom vene!
(Ulazi PUK.)
PUK. Šefe bande vilene,
Evo one Helene;
I mladić je onaj s njom
Kom napravih džumbus, lom,
Pa sad kuka da mu da
Svoje srce cura ta. -
Da gledamo ovaj šou
Kako cvrče na rešou
Svoga šiza smrtni ljudi?
Joj, kako su oni ljudi!
OBERON. U stranu stani. Buka će im gromka
Probuditi ovog Demetra, momka.
PUK Premijera bez reprize:
Dvojica za jednom šize!
Darmaž, zbrka, perje, furda -
Ništa, Šefe, bez apsurd!
(Ulaze LISANDER i HELENA.)
LIS.: Zašto misliš da mi je udvaranje sprdnja?
Sprdnju i porugu nikad ne prate suze.
Plakanje moje najbolja je tvrdnja
Da dušu moju nepovratno uze!
I da znaš samo kol'ko me to ždere
Što mi u suzi ne vidiš znak vere!
HEL.: Daleko si ti doter'o u lukavstvu svom.
Kadgod se vera verom ubija
Onda je to vraški sveti rat i lom.

Viljem Sekspir - San letnje noci

Zakletvu tvoju dobi i Hermija!
Kad zakletve te staviš na dva tasa vage,
Obe su one lake i nema prevage.
LIS.: Njoj sam se kleo u nervnom rastrojstvu.
HELENA. I kad je nećeš u istom si svojstvu.
LISANDER. Demetar voli nju, a tebe neće.
DEMETAR (probudi se). Helena, nimfo,
blago - sve: Ljubavi moja!
S čime da sravnim ta dva oka tvoja?
Kristal je prljav! Usne su ti zrele trešnje:
Na poljubac me zovu sve bešnje i bešnje!
Onaj čisto beli sneg sa planine
Crna je vrana spram tvoje beline.
O, daj mi ruku, tu kraljicu belu
Da ti je strasno sad izljubim celu!
HEL.: Joj, srama! Pakla! Znam u čemu je stvar:
Obojica me zavilavate. Kakav par!
O, zaverili ste se protiv mene -
Prostaci grubo protiv slabe žene.
O, zar vam nije dosta mržnje klete,
Već mi se složno i rugate i smejete?
I da ste pravi ljudi - a ne tek prividno -
Ne biste damu lagali tako providno:
Da je bajna, da ste zaljubljeni do duše,
Kad zna da je mrzite iz dna guše.
Takmaci ste u ljubavi prema Hermiji,
A sad se takmičite u rujanju meni.
Sve ste mi dase, muškarčine prave -
Doveli curu dotle da je suze dave
Zbog sprdanja vašeg. Neće otmena sorta
Da devicu muči i dovede do zorta
Iz čistog ćefa i frajerskog sporta.
LISANDER. Nisi dobar, Demetre. I to je sram.
Hermiju voliš: znaš da i ja to znam.
Pa čuj: u ljubavi njenoj svoj deo
Ja ti od srca sad ustupam ceo.
Odsad se ti i ja nećemo više trti:
Daj mi Helenu i voleću je do smrti.
HELENA. O, zalud me on ismeva i vrti!
DEM.: Lisandre, nek' Hermija ostane tvoja.
Ohladila se za nju ljubav moja.
Ma, gost je samo kod nje moje srce bilo,
A sad se vraća kući - u Helino krilo.
Da tu i ostane.
LISANDER. Hela, je l' da on laže?
DEMETAR. Ne potcenjuj vernost što s

Viljem Sekspir - San letnje noci

istinom se slaže!

Jer bi to moglo skupo da te staje. -
Gle, evo tvoje drage što ti srce daje!

(Ulazi HERMIJA.)

HERM.: Oslabi nam vid kad vlada noćni duh,

Ali nam se zato još istanča sluh.

Kada nam oko pomrčina kljuje

Onda nam uho dvaput bolje čuje.

Nisam te vidom, Lisandre, otkrila

Nego mi glas tvoj sluhu dade krila.

Što me ostavi onako bezdušno?

LISANDER. A ko ostaje kad ga ljubav
zove zdušno?

HERM.: A kakva te to ljubav odvoji od mene?

LISANDER. Pa, Lisandrova ljubav, što ne
sme da svene:

Helena lepa, što pozlaćuje noć -

A ne one zvezdice-tandarabroć!

Zašto me juriš? Zar ti nije jasno

Da te mrzim i da je sad sve kasno?

HERMIJA. Ne, tvoje reči nisu misli tvoje.

HELENA. Joj, shvatam! U zaveri su sve troje.

Udružili se da mi zvrčku kroje. -

O, Hermija, ti, pakosnice jedna,

I ti se s njima združi i zaveri

Da mučite me gadnom porugom?

Ta zar si već zaboravila sve

Druženje naše, zavete sestrinske

I one sate kad smo brzonogo vreme

Onako klele što nas rastavlja?

Zar si ti sve to zaboravila?

I prijateljstvo naših školskih dana,

I detinje nam čase nevine?

Pa, nas dve smo, Hermija, k'o anđelka

Izveštena dva - jedan cvetić vezle

Na jednoj mustri, sedeći na jednom

Jastučetu svil'nom i jednu pesmu

Cvrkutale skladno u jedan glas -

Baš k'o da su nam i ruke i grudi

I glasovi i duše - jedno telo bile.

I tako smo zajedno rasle k'o dve trešnje

Na peteljka sraslim, tek prividno

Razdvojene, a ipak na rašljici složne;

Dve jagode ljupke na stabljici jednoj,

Tobože dva tela, al' s jednim srcem,

I dva stega pod perjanicom jednom. -

Viljem Sekspir - San letnje noci

I ti sad hoćeš našu staru ljubav
Da rascepiš nadvoje i združena s muškim
Da se drugarici svojoj podsmevaš jadnoj?
To ni prijateljski ni ženski nije.
I ja i ceo naš rod mogle bismo
Da te osudimo za to, iako
To samo mene vređa.

HERMIJA. Ma, zapanjuju me
Tvoje oštre reči. Ti se meni podsmevaš,
A ne ja tebi.

HELENA. A zar nisi ti, baš zato,
Lisandra podbola da ide za mnom
I da mi hvali i lice i oči?
A drugog dragana svog, Demetra -
Koji me baš malopre šutnu -
Da me nimfom naziva, blagom svojim,
Da je kristal prljav prema mom oku?
Zašto da priča tako curi koju mrzi?
I zašto bi Lisander poricao
Da te voli, kad mu je srce puno tebe -
Ako ne s tvojim znanjem i podstrekom?
Kad već nisam u milosti kao ti
I ljubavlju obasuta i tako srećna,
Već toliko jadona da nevoljena volim,
Onda bi trebalo pre da me žališ
Nego da me prezireš.

HERMIJA. Ja te ne razumem.
Ja, prosto, ne znam šta hoćeš da kažeš.
HEL.: Da, da. Samo vi produžite. Izigravajte
Da ste tužni, a kad okrenem leđa
Pravite grimase i jedno drugom
Namigujete. O, zbijajte i dalje
Tu slatku šalu. Dobro izveden štos
U povest uđe. - Da imate srca,
Milosti, takta i lepe manire,
Ne biste mene izlagali ruglu.
Al' neka, zbogom. I sama sam za to
Malčice kriva. No, to će ispraviti već
Odlazak moj u beli svet il', možda, u smrt.
LISANDER. Čekaj, Helena mila, stani i čuj
Izvinjenje moje, ljubavi moja,
Helena, dušo moja, lepotice moja!
HELENA. O, sjajno!
HERM. (LISANDERU): Nemoj, mili, da joj se
Rugaš tako.
DEMETAR. More, što Helena

Viljem Sekspir - San letnje noci

Ne može milom, ja ću, bogme, silom!
LISANDER. Al' kol'ko ona može milom,
tol'ko i ti
Možeš tom silom. Tvoje pretnje nisu
Ništa jače od njenih slabih molbi.
Helena, ja te volim. Tako mi života!
I život ću taj dati da dokažem
Da laže onaj ko suprotno tvrdi.
DEMETAR. A ja te volim, znaj, više nego on!
LISANDER. E, kad to kažeš - izvuci mač,
pa dokaži!
DEMETAR. Iz ovog cuga! Hajd!
HERMIJA. Lisandre, kud to vodi?!
LIS.: Sklanjaj se, Ciganšturo iz Etiopije!
DEMETAR. Ma, joj, more - puvaka se on samo
I pravi se laf, a ne mrda s mesta.
(LISANDERU)
Hajde, badžo mekani!
LISANDER (HERMIJI). Ma, skini mi se, ti,
Napasti, mačko! Pusti me, gaduro,
II' ću te kao zmiju s tela stresti!
HERM.: Što si tako grub? Zašto se odjednom
Izmeni tako, o ljubavi moja?
LIS.: Ljubavi tvoja? - Nosi se, Tatarko mrka!
Iš, medicino grozna! Iš, otrove mrski!
HERMIJA. Ti se ne šališ?!
HELENA. Ma, izvodi, kao i ti.
LISANDER. Demetre - datu reč ne povlačim.
DEMETAR. Ma, nemaš ti petlje; doduše, vidim
Da si se sav u slabe petlje zapetljao.
Za mene tvoja reč ne igra.
LISANDER. Pa šta? Je l' da je bijem, ubijem,
Na mrtvo prebijem? Iako je mrzim, znaš,
Neću da je povredim.
HERMIJA. Šta? Zar možeš
Da mi od mržnje veću povredu naneseš?
Ti me mrziš? A zašto? O, jadna ja,
Kakva novost, mili! Zar nisam ja Hermija?
Zar nisi Lisander ti? Ja sam i sad lepa
K'o što sam bila. Još noćas si me voleo,
Ali si me već noćas ostavio.
Pa zašto učini to? - O, spas'te me
Bogovi! - Zar me ti stvarno ostavi?
LISANDER. Ostavi, jakako; i ne želim
Nikad više da te vidim. I zato
Pitanja, nadu i sve sumnje mani.

Viljem Sekspir - San letnje noci

Sigurna budi da je tako. I bez šale -

Ništa nije istinitije nego

Da tebe mrzim a Helenu volim.

HER.: Joj, teško meni! - Obmanjivačice jedna,

Crvljivi cvete, zavodnice drska.

Znači, noću si došla i mom dragom

Ukrala srce?

HELENA. Dakle, sjajna igra!

Pa zar u tebi ni malčice nema

Čednosti, srama, devojačkog stida?

H' možda želiš da me za moj blagi

Jezik povučješ, pa da grube reči

Počnem da sipam? Fuj! Varalice,

Marioneto mala!

HERMIJA. Marioneta? Ja?

Mala? - Ah, sad vidim u čemu je stvar!

Pa ona svoj stas poredi sa mojim.

Svoj mu je visok stas gurnula pod nos -

Figuru svoju uzvišenu, pa ga tako

Visokom svojom personom obrlatila.

A da l' si i u očima njegovim

Porasla zato što sam ja malena?

A koliko sam ja to, molim - niska,

Motko molovana, reci, koliko?

Al' ja ipak nisam baš tako malog rasta

Da ti noktima ne bih mogla oči

Dohvatiti.

HELENA. Oh, molim vas, gospodo,

Iako mi se rugate, ne dajte ipak

Da me izgrebe. Ja nikad nisam bila zla.

Ja nemam dara za svađalicu.

Po plašljivosti sam prava devojka!

Ne dajte da me bije. Nemojte misliti

Da ja mogu s njom da se nosim

Zato što je nešto niža od mene...

HERMIJA. I opet "niža" - je l'je čujete?!

HEL.: Hermija mila, što si sa mnom tako žučna?

Ja sam te, Hermija, uvek volela;

Uvek sam tvoje tajne čuvala,

Nikad te nisam vređala - sem što sam

Demetru rekla - ali i to iz ljubavi -

Da ste u ovu šumu šmugnuli.

On pođe za vama, ja pođoh za njim -

Opet iz ljubavi. Al' on me grdnjom ter'o,

Batinama pretio i rekao

Da će me ritnuti - da, i ubiti.

Viljem Sekspir - San letnje noci

Pa sad, ako me pustite da mirno odem,
Odneću svoju ludost natrag u Atinu
I neću vas više pratiti. Pustite me.
I sami vidite kol'ko sam glupa
I šašava.

HERMIJA. Pa idi! Ko ti brani?

HELENA. Srce ludo, što mi ovde ostaje.

HERMIJA. Kod koga? Je l' kod Lisandra?

HELENA. Ne, kod Demetra.

LISAND.: Ne boj se, Helena; neće ti ona ništa.

DEMETAR. I neće, gospodine, iako ste vi njen
Zaštitnik.

HELENA. O, kad je ljuta, ona je
Oštra i zla. U školi je već bila
Svađalica. No, iako je mala
Ona je besna.

HERMIJA. Ma, je l' opet "mala"?!
I stalno isto - čas "mala", čas "niska"!?
Što puštaš da mi se ovako ruga?
Sad ću ja da joj pokažem!

LISANDER. Beži, malecka!

Šta 'oćeš ti prcmoljko, nedonošče jedno,
Žiriću, klikerčiću?

DEMETAR. Ti se mnogo trsiš
Da zaštitiš onu koja prezire
Usluge tvoje. Pusti je na miru.
Ni reči više o Heleni, da znaš!
Šta ti imaš da je braniš? Ako prema njoj
I ovolicno ljubavi pokažeš,
Ima da skikneš!

LISANDER. Mačka me ne drži više.
Sad možeš da pođeš za mnom, ako smeš.
Da vidimo ko ima veća prava
Na Helenu - ti il' ja!

DEMETAR. Da za tobom pođem?!
O, ne! Barabar s tobom idem ja!
(DEMETAR i LISANDER izlaze.)

HERMIJA. Ti si, gospođice, za svu ovu
smetnju kriva.
Ne! - Čekaj sad, ne idi.

HELENA. Ma, ja tebi
Ništa više ne verujem i neću
Ni časka više ostati kraj tebe.
Za napade su tvoje ruke brže,
Al' moje noge, za bežanje - duže.
(Izlazi.)

HERMIJA. Pa idi! Ko ti brani?

HELENA. Srce ludo, što mi ovde ostaje.

HERMIJA. Kod koga? Je l' kod Lisandra?

HELENA. Ne, kod Demetra.

LISAND.: Ne boj se, Helena; neće ti ona ništa.

DEMETAR. I neće, gospodine, iako ste vi njen
Zaštitnik.

HELENA. O, kad je ljuta, ona je
Oštra i zla. U školi je već bila
Svađalica. No, iako je mala
Ona je besna.

HERMIJA. Ma, je l' opet "mala"?!
I stalno isto - čas "mala", čas "niska"!?
Što puštaš da mi se ovako ruga?
Sad ću ja da joj pokažem!

LISANDER. Beži, malecka!

Šta 'oćeš ti prcmoljko, nedonošče jedno,
Žiriću, klikerčiću?

DEMETAR. Ti se mnogo trsiš
Da zaštitiš onu koja prezire
Usluge tvoje. Pusti je na miru.
Ni reči više o Heleni, da znaš!
Šta ti imaš da je braniš? Ako prema njoj
I ovolicno ljubavi pokažeš,
Ima da skikneš!

LISANDER. Mačka me ne drži više.
Sad možeš da pođeš za mnom, ako smeš.
Da vidimo ko ima veća prava
Na Helenu - ti il' ja!

DEMETAR. Da za tobom pođem?!
O, ne! Barabar s tobom idem ja!
(DEMETAR i LISANDER izlaze.)

HERMIJA. Ti si, gospođice, za svu ovu
smetnju kriva.
Ne! - Čekaj sad, ne idi.

HELENA. Ma, ja tebi
Ništa više ne verujem i neću
Ni časka više ostati kraj tebe.
Za napade su tvoje ruke brže,
Al' moje noge, za bežanje - duže.
(Izlazi.)

Viljem Sekspir - San letnje noci

HERMIJA. Zapanjena sam. Ne znam šta da kažem.

(Izlazi.)

FOBERON i PUK stupe napred.)

OBERON. Nemarnost je to tvoja. Uvek zapetljaš stvar,

A možda i namerno udaraš čarlame.

PUK Veruj mi, kralju senki, moja greška.

Zar sam ne reče svom nestašnom duhu:

"Poznaćeš ga po atinskom ruhu"?

I u toj greški bar me jedno vadi:

Zaćoren je ipak Atinjanin mladi!

Al' baš mi milo što se tako zbililo,

Jer zabavlja me njihovo ludilo!

OBER.: Al' sad momci za dvoboj traže mesto!-

Idi, i maglu gustu kao testo

Navuci preko zvezdanoga svoda

Da noć bude mračna i crna kao voda

Podzemnog Aherona, pa ljute rivale

Na dve suprotne strane odvući, bez šale.

Za to se čas Lisandrovim glasom posluži,

Čas Demetrovim Lisandra naruži,

Nekad i opsuj Demetrovim glasom,

A kad se zbliže, rastavi ih časom;

I tako ih vodaj dok ih san ne stiša

Olovnih nogu, na krilama slepog miša.

Iscedi tad u oči Lisandrove

Sav premoćni sok iz travčice ove:

To će ga rešiti čini, spasti manije,

I videće sve stvari opet k'o ranije.

A kada se probude, oni će bez srdnje

Za sanak pustiti smatrati sve sprdnje,

I put Atine poći će dva para

U znaku večnog ljubavnoga žara.

Dok ti zamajavaš tu dvojicu mladića,

Kraljici idem po onog dečkića,

Pa ću joj zatim skinuti te čini,

Da joj magarac više ne izgleda fini -

I onda će opet da zavlada mir.

PUK Hitam, gazda, da ih bacim u svoj vir,

Jer već je pri kraju Noćnog zmaja pir,

A glasnik zore u daljini štreca

I vampir-lunje svojim sjajem peca,

Pa oni beže u grobove svoje.

Ukleti dusi što im pop ne poje,

Na raskršću i na dnu reke sahranjeni,

Viljem Sekspir - San letnje noci

Sa crvima već loše pohranjeni,
Da od svetlosti skrivaju svoju bruku,
Postiđeni što su na se digli ruku.
OBERON. Al' mi smo dusi drukčijega soja:
Aurorin dragan, moj drug Zornjak i ja
Često smo znali da bdimo do zore;
K'o šumar bih skit'o sve dok ne bi prozore
Ognjene svoje otvorio Istok širom
Da odmah zatim Neptunovim smaragd-mirom
Poteku sveti zraci od čistoga zlata. -
A sad žuri da ne dođe do rata:
Zavađene razdvoj, baci ih u san -
I posao svrši pre no svane dan!
(Izlazi.)
PUK Tamo-amo, tamo-amo,
Vrteću ih tamo-amo.
Strah i trepet Puk je samo.
Cucaću ih tamo-amo!
Aha! Evo jednoga!
(Ulazi LISANDER.)
LISANDER. Gde si, Demetre, puvadžijo?
Reci, žabo!
PUK (DEMETROVIM glasom). Tu sam, s
mačem u ruci i spreman, barabo!
LISANDER. Dolazim smesta, da me želja mine!
PUK (DEMETROVIM glasom). Hajdemo
bolje do neke čistine.
(Izlazi LISANDER;
(Ulazi DEMETARJ
DEMETAR. Lisandre, deder opet zucni nešto!
Ukenj'o si se i kriješ se vešto.
U kom si žbunu? Bedo, ti za čast ne haješ.
PUK (LISANDEROVIM glasom). Stra-
šljivče, nemoj na zvezde da laješ!
Pričaš sa žbunom i praviš se dasa,
A u gaćama ti se kreč talasa.
Ne boj se, neću ti mačem udariti mur,
Već ću ti k'o klincu isprašiti tur!
Da ne prljam mač.
DEMETAR. Gde si? Jesi l' tamo?
PUK (LISANDEROVIM glasom). Za mojim
glasom, badžo, idi samo!
Ovo mesto nije za junački čin.
(Izlazi PUK, i DEMETAR za njim.)
(Ulazi LISANDER.)
LISANDER. Ide ispred mene i vabi me,

Viljem Sekspir - San letnje noci

kućkin sin.

Ja mu pratim glas, al' kad stignem vruga,

Od njega ni glasa ni traga.

Ja brzo trčim, al' on brže beži.

Trapav sam u mraku i sve sam teži.

Odmoriću se malo.

(Legne na zemlju.)

Dođi, dobri dane! -

Naći ću ga, i platiće mi kada svane.

(Zaspi.)

(Vraćaju se PUK i DEMETARJ

PUK (LISANDEROVIM glasom). Hi-hi-hi,

kukavice! Hej, 'odi da ti dam!

DEMET.: Čekaj, ako smeš! Al'ja dobro znam

Da ti menjaš mesta, 'tico-selice,

Jer ne smeš da me pogledaš u lice.

Gde si sad?

PUK (LISANDEROVIM glasom). Tu sam!

Hajd' dođi, ako ne prezaš!

DEMETAR. Neću, jer ti me neprestano zezaš.

Platićeš ti meni kad svane dan.

A sad se nosi, svlađuje me san.

Moram da se pružim na ovaj hladni krevet.

Dođi sutra, probudi me u devet,

Pa da vidiš šta će Demetar moći.

(On legne na zemlju i zaspi.)

(Ulazi HELENA.)

HELENA. O, ti zamorna i preteška noći!

Prođi, i utehu mi sa Istoka pruži,

Da u Atinu sutra mogu poći

Iz ovog društva što se grubo druži.

A san, što može da uspava tugu,

Nek' im načas ukrade jednu drugu.

(Ona legne na zemlju i zaspi.)

PUK. Samo troje? Jedno fali:

I četvrto nek' se svali!

I nje evo - bes u brizi!

Zbog Amora sva u krizi -

Svaka ženska zbog tog šizi!

(Ulazi HERMIJA.)

HER: Korak mi nikad teži, duša nikad crnja:

Ne mogu ni da puzim ni da hodam,

Od rose mokra, ranjava od trnja,

Ne mogu želje nogama da vodam.

Dremnuću do zore, za dušu svoju.

Nek' Nebo štiti Lisandra u boju!

Viljem Sekspir - San letnje noci

(Ona legne i zaspi.)
(PUK priđe LISANDERU.)
PUK A sad skok
Uz njegov bok -
U oko sok
Da stari tok
Odsad bude jok!
(On iscedi travku u
LISANDEROVE oči.)
Kad se preneš
Da se deneš
U raj stari,
Da te bari
Bivše cure oka žar.
Stara mudrost ovo kaže:
Svak sa svojim nek' se slaže;
Java - prava, a san laže.
Da bi sreća bila veća,
Nek' zakrpu nađe vreća.
Ovaj nauk zvezde kriju:
Svak na svoju bedeviju!
(PUK izlazi.)

ČETVRTI ČIN

SCENA PRVA

Šuma.
(LISANDER, DEMETAR, HELENA i
HERMIJA spavaju, svako
na svojoj strani.)
(Ulaze TITANIJA i VRATILO -
- MAGARAC; sa njima GRAŠKOV
CVET, PAUČINA, MOLJAC i
SLAČICA, u pratnji VILA; OBERON
stoji u pozadini i niko ga od njih ne
vidi.)
TITAN.: Oh, sedi, mili, kraj mene na travu,
Da ti milkim to ljupko lice tvoje,
Da ružama ti kitim glatku glavu
I divne uši ljubim, blago moje.
VRATILO. Gde je Grale?
GRAŠKOV CVET. Tu sam, gazda!
VRATILO. Počešite mi glavu, majstor-
Grale. - A gde je mademuazel Paučina?

Viljem Sekspir - San letnje noci

PAUČINA. Ovde!

VRATILO. Draga mademuazel Paučino, ucmekajte mi svojom alatkom nekog crvenkastog bumbarčića na vrhu drača i donesite mi njegovu kesicu s medom, dobra mademuazel. Al' na toj akciji ne budite preterano velika udarnica, jer kad ga udarite, draga mademuazel, kesica može da mu se raspukne, a vi da se sva ulepitate od meda. - Gde je mudam Slačica?

SLAČICA. Na službi, gazda!

VRATILO. Dajte mi svoju šapicu, mudam Slačice - i molim vas, šer mudam, nemojte da se tol'ko klanjate!

SLAČICA. Recite mi svoju želju, gazda.

VRATILO. Ništa specijalno, draga moja, već samo da asistirate kavaljeru Graletu u drapanju mog kefala. Moraću da skoknem do brice, jer čini mi se da sam, nekako, mnogo dlakav po licu. A kako sam ja veoma nežan magarac, moram stalno da se češkam kad me dlačice golicaju.

TITANIJA. Jesi li za malo muzike, mili?

VRATILO. O, ja imam jako rezonantno uvo za muziku. Baš bi mogli malo da slušamo zvuke drombulje i kante sa udaraljka.

TITANIJA. Il' reci, slatki, šta bi ti sad jeo?

VRATILO. Bogme, ja bi' sad lepo mog'o da klopnem jednu mericu mekinja; mog'o bi' i malo dobre, suve zobi. A da vidiš, ne bi bila naodmet i jedna hrpa sena. Vala, ništa bolje od dobrog, slatkog sena!

TITANIJA. O, imamjednogvilenjaka drskog-
On će veveričin ambar preriti

I tebi mlade orahe doneti.

VRATILO. Ja sam pre za dve-tri šake suvog graška. Al' moliću vas lepo da me sad niko od vaših podanika više ne aranžira, jer spopala me velika ekspozicija za knjavanje.

TITANIJA. Čakani, pajki u naručju mome.

Raziđite se, vile, na sve strane!

(VILE i PATULJCI izlaze.)

Ovako nežno loza grli čokot,
A devičanski bršljan prsten plete bukvi.

Oh, što te volim! Što za tobom ludim!

(Oboje zaspe.)

Viljem Sekspir - San letnje noci

(Ulazi PUK.)

(OBERON stupa napred.)

OBERON. Zdravo, Puk! Je li ti vidiš ovaj prizor slatki?

Već je žalim zbog te zacopanosti lude.

Jer kad sam je maločas iza šume sreo

Gde je brala znamenje cvetno za tu

Budalu mrsku, prekoreh je oštro

I mi se, bogme, sporečkasmu zato,

Jer mu je slepoočnice rutave

Kitila venčićima svežeg cveća

Mirišljivog. A ista ona rosa

Sto ponekad kao biserje sjajno

U okicama ljupkog cveća blista,

Ličila je sad na suze što svoje

Sopstveno skrnavljenje oplakuju.

I pošto sam je dobro izgrdio,

A ona mi bes blagom rečju stišavala,

Ja ti nju lepo zamolim da mi da

Dečkića onog, i ona mi smesta

Ispuni želju, pa ga po vilama svojim

Posla u moju kraljevsku senicu.

I kako ja sad dečka najzad imam,

Skinuću joj tu mrsku manu sa očiju.

A ti ćeš, đavolko moj plemeniti,

Da skineš glavu nakaradnu onom

Švaleru prostom, majstoru atinskom,

Da i on može, kad se k'o ostali

Iz sna prene, otići natrag u Atinu,

Držeći sva ova zbivanja noćna

Samo za mučno snoviđenje pusto.

Ali prvo ću kraljicu vila da razrešim.

(TITANIJI)

Budi opet što si bila:

Bistra oka prva vila -

Hajd', Dijanin cvete, skini

Amorove lude čini.

Probudi se sad, Titanija moja

I stvarnosti se vrati, kraljice!

TITANIJA (probudi se).

Oh, Oberone moj - opsena neka minu!

Kao da strasno ljubih - magarčinu.

OBERON. Evo, kraj tebe leži tvoja dika.

TITANIJA. Uh, kako se sad grozim ovog lika!

OBERON. Tišine malo! Puk, skini mu glavu.

Titanija, ti pozovi muziku pravu

Viljem Sekspir - San letnje noci

Što bolje od sna može sve ovo petoro
Uspavati lako zvučnim eterom.
TIT.: Hej, muziku mi dajte što čarom opija.
PUK (VRATILU, uklanjajući mu glavu).
Skida ti se magareće glave kopija,
Pa nek' ti i dalje tvoj blesavi lik prija!
OBERON. Nek' banda svira! (Muzika.)
Kraljice moja, ruku daj,
Pod spavačima ovim tlo zaljuljaj,
Padni mi, dušo, u nov zagrljaj;
Sutra u ponoć sa mnom se zabavljaj -
Na svadbi kneza Tezeja zaigraj
U znak naših želja za bračni mu raj.
I ova će ovde četiri raspara, znaj,
U dva verna para da spoji Tezejev sjaj.
PUK (vikne). Ševa! - peva, kralju, gore!
Cuj vesnicu rujne zore!
OBERON. Hajd'mo, mila, blago meni,
Tiho, iza noćnih seni.
Znamo mi u bržem letu
Od Meseca-lutalice
Obleteti svu planetu.
TITANIJA. Usput će mi biti slađe
Da mi pričaš kako nađe
Ti i mene u snu čvrstom
Na tlu s ovom smrtnom vrstom.
(Izlaze OBERON, TITANIJA,
PUK i pratnja.)
(Zvuci lovačkih rogova. - Ulaze TEZEJ,
HIPOLITA, EGEJ i
sva njihova pratnja.)
TEZEJ. Nek' ode neko da šumara nađe;
Jer naš je majski obred završen.
A kako dan već izvidnicu šalje,
Nek' mi draga čuje glazbu kerova mojih.
Razvežite ih u Zapadnoj dolini;
Pustite ih. Hajd', brzo, šumara pronad'te!
(Izlazijedan iz pratnje.)
A mi ćemo, kraljice moja lepa,
Do na vrh brega, da tamo, sa smehom
Slušamo lavež pomešan s planinskim ehom.
HIP.: Bejah jednom s Herkulom i Kadmijem
Kad su na Kritu u gori hajkali
Medveda jednog psima spartanskim.
I nikad ne čuh tako divnu buku:
Jer, osim šume - i nebo i vrela

Viljem Sekspir - San letnje noci

I čitav kraj - sve je to ječalo
Kao jedan glas. Nikad nisam čula
Skladniji nesklad, grmljavinu slađu.
TEZEJ. Spartanske fele kerovi su moji;
Riđasti i širokih gubica,
A klempave im uši tako vise
Da s trave brišu rosu jutarnju;
Krivonogi su i s podvratnicima
Klonulim k'o u bikova tesalskih;
U hajci nisu hitri, ali glasovima,
Tako reći - tenorima i basovima -
Podešeni su k'o zvona čitav niz:
Jedan ispod drugog. Nikad poklič skladniji
Ni zvuk roga bodriji, pozivao nije
Na hajku ni u Tesaliji, ni u Sparti
Niti na Kritu. Kad čuješ, prosudi sama.
(Ugleda spavače.)
Al' ček' - kakve su ovo nimfe ovde?
EGEJ. Moja kći, gospodaru, ovde spava!
Gle, i Lisander je tu - i Demetar!
Pa i Helena, kći Nedara starog.
Čudi me otkud oni tu zajedno.
TEZEJ. Na uranku su majskom, svakako;
I, čuvši za naš naum, došli amo,
Da i oni u našem slavlju učestvuju.
Al' reci, Egeju, je l', to, Hermiji danas
Ističe rok da kaže šta je izabrala?
EGEJ. Da, gospodaru.
TEZEJ. Haj'te, lovcima kažite
Da ih zvucima rogova probude!
(Zvuci rogova; LJUBAVNICI se polako
bude; povici prisutnih; LJUBAVNICI
se trgnu i skoče na noge.)
Dobro vam jutro, prijatelji moji!
Al' prošao je Sveti Valentin!
Zar se tek sada šumske ptice pare?
LISANDER (klekne). Oprostite, gospodaru
(I ostali kleknu.)
TEZEJ. Molim vas,
Ustanite svi. Ja znam da ste vas dvojica
Suparnici ljuti. Pa otkud sada
Ova sloga izvrsna, gde omražen, drsko
I spokojno spava kraj dušmanina mrskog?
LIS.: Odgovoriću vam, kneže, sam smeten
I zbunjen - polusanjiv, polubudan;
Al' stvarno ne znam tačno da vam kažem

Viljem Sekspir - San letnje noci

Kako sam u ovu šumu dospao.
No, rekao bih - za ljubav istine -
Da, sad se sećam, dabome, tako je:
Sa Hermijom ja dođoh ovamo.
Hteli smo iz Atine da odemo nekud
Gde nas zakoni neće, atinski -
EGEJ. Dosta, dosta je, kneže, za vas i toliko!
Ja tražim zakon - zakon, da ga tresne.
Hteli su da pobegnu - da pobegnu,
Da poraze i tebe i mene, Demetre:
Tebe da liše žene, a mene da spreče
Da ti njenu ruku dam, k'o što ti obećah.
DEMET.: Kneže, meni je lepa Helena otkrila
Da njih dvoje u ovu šumu beže,
Te ja, sav besan, krenuh za njima,
A za mnom - lepa Hela, mnome zanesena.
Al', gospodaru moj dobri, ja ne znam
Kakva to moć - al' neka je moć bila -
Učini da mi se ljubav prema Hermiji
Istopi k'o sneg, i sad mi se ona čini
K'o sećanje na dranguliju neku
Koju sam kao dete obožav'o;
Sad je moja ljubav sva, mog srca žar,
Radost i sreća moja oka dva -
Helena samo! S njom sam ja, kneže moj,
I veren bio, pre no što Hermiju sretoh;
Al' od te hrane meni se gadilo,
K'o kad ste bolesni - al' pošto sam opet zdrav,
Prirodni apetit mi se vratio
I sad je želim, ljubim, čeznem za njom
I večno ću joj veran ostati.
TEZEJ. U dobar sam vas čas zatekao,
Ljubavnici lepi. Al' o tom potom -
Biće još priče. Egeju, tvoju ću volju
Potčiniti svojoj, jer ubrzo će s nama,
U hramu, i ova dva para biti
Vezana čvrstim i večnim vezama.
A kako je jutro već poodmaklo,
Odložićemo lov. Vratite se sad s nama
U Atinu, gde će tri i tri - dva broja zbir -
Trostruka svadba biti, uz neviđeni pir.
(Izlaze TEZEJ, HIPOLITA,
EGEJ i pratnja.)
DEMETAR. Sve mi je ovo maglpvito i nejasno
K'o malecki, dalek breg što na oblak liči.
HERM.: A ja, kao da sam zrikava, pa sve stvari

Viljem Sekspir - San letnje noci

Duplo vidim.

HELENA. Da, i ja isto tako;
A Demetar mi se čini k'o dragi kamen
Sto ga slučajno nađoh, pa i jeste
I nije moj.

DEMETAR. A da l' ste vi sigurni
Da smo mi budni? Meni izgleda
Kao da još špavamo i sanjamo.
Je l' se vama ne čini da je naš knez
Maločas bio ovde i rekao
Da za njim pođemo?

HERMIJA. Da, i moj otac.

HELENA. I Hipolita.

LISANDER. I stvarno nam je rekao
Da za njim pođemo u hram.

DEMETAR. Pa, znači,
Mi smo budni. Hajdemo za njim u hram.
A usput da pričamo šta smo snili.

(Izlaze DEMETAR, HELENA,
LISANDER i HERMIJA.)

(VRATILO se probudi.)

VRATILO. Zovite me kad dođe moj šlagvort!
- i ja ću odma' repliku na repliku. Moja je
sledeća: "Pirame prekrasni". (Kao dajoš nja-
če.) I-njaoj, Pero Dunjo - hej! Frulo, krpaču
mehova! Njuško - krpi-lonce-šerpenje! Glad-
nice! - Bože blagi! - svi kidnuli a mene ostavili
tu da knjavam! I-njaoj, šta sam ja im'o neku
čudnu halucinanciju! Sanj'o sam takav san,
da ga ljudska intelegencija ne može opisati.
Neopišiv san. Čovek bi isp'o magarac, kad bi
samo pokuš'o da ga rastumači. Sanj'o sam -
kao - ja - al' to ne može da se ispriča. Kao da
sam - kao da imam - ama, čovek bi mor'o da
bude cirkuski klovn da bi objasnio to "kao da
imam". Ljudsko oko to nikad nije čulo ljudsko
uvo to nikad nije videlo, ljudska ruka to nikad
nije okusila, a ljudski jezik to nikad ne bi
mog'o da zamisli - niti srce da ispriča šta sam
ja to sanj'o. Baš ću Peru Dunju da nateram
da napiše jednu baladu o tom snu. Zvaće se,
"Vratttov san" - pomenulo se ne povratilo! -
jer bio je strašno zavraćen i posuvraćen! Ja
ću tu baladu da otpevam pred vojvodom; a
možda bi ispalo još finije kad bi' je otpev'o
nad mrtvom Tizbom.

(Izlctzi.)

SCENA DRUGA

Istog dana uveče.

Atina. Soba u kući majstor-DVNJE.

(Ulaze DUNJA, FRULA, NJUŠKA
i GLADNICA.)

DUNJA. Jeste li nekog poslali u Vratilovu
kuću? Je V se on vratio?

GLADNICA. Ništa se o njemu ne čuje. Nema
sumnje da je on transportovan na onaj svet.

FRULA. Ako ne dođe, naš komad je osakaćen.
Ne možemo dalje. Je l' tako?

DUNJA. Nemoguće. Ama, sem njega, bre, u
celoj Atini nemaš čoveka koji bi mog'o da
protera Pirama.

FRULA. Slažem se. Od svi' zanatlija u Atini,
on ima najveću intelegenciju za proterivanje.

DUNJA. Tačno. I onda, on je pojava, brate,
persona-vrata. Prosto, podobna osoba sa ide-
jnim švalerskim glasom.

FRULA. Treba da kažeš sa "idealnim" glasom,
a ne "idejnim". "Idejno" ti je - daleko bilo -
nešto mnogo zloglasno.

(Ulazi stolar DUŠICA.)

DUŠICA. Kolege majstori, vojvoda se vraća
iz hrama; a tamo su se venčala još neka dva-tri
gospodina sa isto tol'ko gospođa. - E, gde bi
nam sad bio kraj, da su pripreme našeg pro-
zorišnog spekstakla napredovale!

FRULA. Uf, gde si sad, slatki badžo Vratilo?!
Eto, tako ti je on izgubio bar šest srebrnjaka
na dan, doživotno. A fasu bi dobij'o šest ko-
mada dnevno. Ako mu za ulogu Pirama voj-
voda ne bi dodelio klopanažu od šest
srebrnjaka na dan, nek' me obese. On bi to i
zaslužio. Sest zveckavaca u srebru, k'o ništa!

(Ulazi VRATILO)

VRATILO. Gde su te strašne badže? Gde su
ti lafovi?

DUNJA. Vratilo! O, kakav VOLUmenozan
dan! O, da srećnog li časa!

VRATILO. Majstori, o čudesima ima da vam
pričam - al' ne pitajte me o kakvim; jer ako

Viljem Sekspir - San letnje noci

vam to ispričam, nisam pravi Atinjanin. - Sve
ću da vam ispričam, baš onako kako mi je
pasiralo!

DUNJA. Pričaj, cakani naš Vratilo, pričaj!

VRATILO. Neću ni da zucnem o tome! Reći
ću vam samo toliko, da je vojvoda već večerao.
Pokupite svoje kostime, ponesite dobre uzice
za brade i nove pantljike za patike. Sastanak
kod dvora, smesta. nek' svakjoš jednom pre-
đe svoju ulogu. Kratko i dugačko: naš komad
je na rapertoaru. U svakom slučaju, Tizba
mora da ima čist veš; a onaj što igra lava, da
nikako ne podseca nokte, jer oni trebaju da
mu štrče k'o lavlje kandže. I, onda, dragi moji
dramski umetnici, nipošto nemojte da jedete
ni crna ni bela luka, jer svi trebamo fino da
zaudaramo - i ja ne sumnjam da će publika
reći, "Baš fina komendija!" - Ni reći više. Kreći!
- Hajd', idemo!
(Izlaze VRATILO i njegovi drugari.)

PETI ČIN

SCENA PRVA

Atina. Odaja u Tezejevoj palati.

(Ulaze TEZEJ, HIPOLITA,
FILOSTRAT, plemići i pratnja.)

HIPOLITA. Čudno je sve to, mili Tezeju,
O čemu ti ljubavnici pričaju.

TEZEJ. Da, više čudno nego istinito.

Ja nikako ne mogu da verujem

U te smešne starinske pričice i bajke

O vilama. Znaš, ljubavnici i ludaci

Imaju mozak zažaren toliko,

I maštu tako bujnu, da vide

Više no što hladni razum shvatiti može.

Ljubavnik, ludak i pesnik su bića

Od same uobrazilje sazdana.

Jedan od njih vidi više đavola

Nego što ih u samom paklu ima -

To ti je ludak. Zaljubljeni, mahnit isto,

Lepotu vidi Jelene Trojanske

U liku neke Ciganštore ružne.

A pesnikove reči, u zanosu divnom

Viljem Sekspir - San letnje noci

Zakolutane, gledaju čas s neba
Na zemlju, čas sa zemlje na nebesa;
I dok mu se u mašti roje slike
Još neznanih stvari, njih pesnikovo pero
U oblike pretvara, te vazdušnom "ništa"
I mesto u svetu i ime stvara.
Bujna mašta tako vešto izmišlja
Da kad neku radost samo nanjuši,
Ona ti odmah i radosnika zamisli.
Il' noću, kad je u kandžama straha,
Od žbuna joj se čini mečka plaha.
HIPOLITA. Al' sve što.o toj noći ispričaše -
I što im je ćud promenilo tako,
Govori više od te puste mašte;
I ma kako to čudno i nastrano bilo,
Ipak na neku stvarnost podseća.
(Ulaze ljubavnici: LISANDER,
DEMETAR, HERMIJA i HELENA.)
TEZEJ. Gle, evo i ljubavnika veselih!
Srećni vam bili dani ljubavi!
A srca puna radosti i slasti,
Prijatelji dragi!
LISANDER. Još više vama
Na vladarskoj putanji, za trpezom vašom
I u postelji.
TEZEJ. A sad da čujemo:
Kakva nas dvorska pozorja i kakve igre
Čekaju u večnosti tročasovnoj
Od slatkiša posle večere - do postelje?
Gde je taj naš priređivač zabava?
Kakve nas igre, kakve priredbe čekaju?
Ima li neki komad, da nam muke
Jednoga sata bar malo olakša?
Zovite mi Filostrata!
FILOSTRAT. Ovde sam,
Tezeju moćni!
TEZEJ. Kakvu si zabavu
Spremio za ovo veče? Kakvu muziku?
Koji komad? Kako da zavaramo
Tromo vreme, ako ne priredbama?
FILOSTRAT (pružajući mu papir). Ovo je
spisak spremljenih igara.
Nek' vaša visost izabere šta bi prvo
Želela da vidi.
TEZEJ. Daj. (Čita.) Herkulov boj
Sa Kentaurima - "uz pratnju harfe

Viljem Sekspir - San letnje noci

Pevajedan atinski evnuh". - To ne:
O tome sam već, u slavu Herkula,
Rođaka svog, pričao dragoj svojoj.
Džumbus pijanih bahantkinja, koje
U svom besu razdiru tračanskog pevača.
Stari je to komad, i on je igran
Kad se iz grada Tebe k'o pobjednik vratih.
Plač devet muza nad još svezim grobom
Umetnika koji skapa u bedi.
Šatira to je, oštra i kritička,
Što uz veselu svadbu ne ide. A ovo? -
Dosadno kratka igra o Piramu mladom
I ljubljenoj mu Tizbi - 'tragično vesela'.
Veselo a tragično? Dosadno a kratko?
To ti je nešto k'o vruć led i zažaren sneg.
Kako da uskladimo ovaj nesklad?
FILOSTRAT. Taj komad ima tek desetak reči,
Gospodaru, i ja "kraćeg" ne videh.
Al', i s tih desetak reči je predugačak
I zato je "dosadan". Jer vam nijedna reč
U komadu tom nije umesna,
A ni jedan glumac vičan ulozi.
A "tragičan" je, kneže dični, zato
Što se u njemu sam Piram ubija;
Ali kad sam to na probi video,
Priznati moram da su mi grunule
Suze na oči: no, "veselije" mi suze
Ni najluđi smeh nikad ne izaziva.
TEZEJ. A šta su ti koji izvode?
FILOSTRAT. Sve su to ljudi žuljevitih ruku
Što ovde, u Atini, rabote;
Umni im je rad dosad bio stran,
A sad su neizbežno pamćenje svoje
Napregli za taj komad u čast svadbe vaše.
TEZEJ. Pa da ga čujemo.
FILOSTRAT. O nemojte,
Gospodaru plemeniti - nije to za vas!
Ja sam i video i čuo komad,
I to nije ništa, pod milim bogom ništa,
Sem ako zabavu ne nalazite
U krajnjem naporu njenom i mučnom
Bubanju teksta da vama ugode.
TEZEJ. Ja hoću da čujem taj komad,
Jer ništa ne može da bude ni zlo
Ni neumesno što nam prostodušna
Pokornost pruža. Hajd', dovedite ih. -

Viljem Sekspir - San letnje noci

Izvol'te, gospe, zauzmite mesta!

(Izlazi FILOSTRAT.)

HIP.: Ja ne volim da gledam kad nevolja
Pritiska nekog, i kad čovek strada
Vršeci dužnost.

TEZEJ. O, ništa od toga
Gledati nećeš, mila.

HIPOLITA. On kaže da oni
Baš ništa ne znaju, pod milim bogom.

TEZEJ. Al' zato mi budimo miliji
I zahvalimo im baš za to ništa.
Zabava će nam biti: zablude im kriti! -
Da im uz smeške primaš grube greške.
Što uboga odanost nije kadra,
To će ozbirnost plemenita
I dobru volju smatrati za delo.

Na životnom putu mome, često su oni
Visokoučeni hteli da me pozdrave
Unapred smišljenom dobrodošlicom;
I tad sam ih gledao kako dršću,
Blede, kako se usred govora sapliču,
Kako svoju slatkorečivost uvežbanu
Prekidaju u strahu, da bi najzad
Potpuno zanemeli, prekinuvši
Pozdravni govor. Al' veruj mi, draga,
Da sam i iz ćutanja toga znao
Pozdrave da izvučem i da u toj
Odanosti skromnoj pročitam tol'ko
Kol'ko iz brbljivih usta, prepunih
Razmetljive i smele rečitosti.
Ljubavlju svezan jezik, skromnost što ne više,
Kazuje mnogo više - što se mene tiče.

(Ulazi FILOSTRAT.)

FILOSTRAT. Ako je vašoj visosti po volji,
Prolog je spreman.

TEZEJ. Neka priđe bliže.

(Zvuk truba.)

(Ulazi DUNJA kao PROLOG.)

DUNJA. Ako vas davimo - davimo dobre
volje -

Da pomislite da mi to nećemo
Al' drage volje. - D'igramo što bolje -
I prosto - kako znamo i umemo -
Pravi je to pocetak našeg kraja -
I zato znajte da smo tu iz zlobe
A ne rad' vaše zabave i sjaja:

Viljem Sekspir - San letnje noci

Da zažalite usred ove sobe -

Glumci su već tu - gledajte ih sada -

Nek' svako vidi ono čem' se nada.

TEZEJ. Ovaj momak i nije baš mnogo uzdržan.

LISANDER. Jahao je na svom prologu kao na nekom divljem ždrepcu; ne ume da ga obuzdava. Dobra pouka, gospodaru: nije dovoljno samo govoriti, već treba govoriti kako treba.

HIPOLITA. Zaista, svirao je na svom prologu kao dete na frulici - čuju se zvuci, ali nigde melodije.

TEZEJ. Govor mu je bio kao upetljan lanac: ništa na njemu nije iskidano, ali je sve zbrkano. Ko je sad na redu?

(Ulaze VRATILO kao PIRAM, FRULA kao TIZBA, NJUŠKA kao ZID, GLADNICA kao MESEČINA i DUŠICA kao LAV; ispred njih TRUBAČ.)

DUNJA. Možda vas ovaj prizor vrlo mnogo čudi; Al' nek' vas čudi dok vam stvar ne bude jasna.

Ovo je PIRAM, znajte fini ljudi;

A TIZBA vam je ova gospa krasna.

Taj zakrečen i s malterom vamj'e ZID -

Gadni ZID što nam ljubavnike separira;

Al' iako im taj ZID zaklanja očnji vid,

Kroz rupicu mu jedno s drugim konverzira.

Ovaj sa žbunom, fenjerom i kerom

Mesečinu igra: nek' zna publikum celi

Da su ljubavnici na mesečini - s merom -

Viđeni za ljubav u grobljanskoj parceli.

Ova strašna zverka što nosi ime lava

Prepade vernu TIZBU kad ta prva stiže

Sred noći, i ona vam u strahu, bezglava

Štuče s groblja, a zver joj belo šalče diže,

Pa ga krvavom žvalom umackala celo.

I sad dođe PIRAM - lep momak i kuražan -

Pa kad vide roze šalče - to zversko delo,

On trze svoj mač i bi toliko odvažan

Da ga zari u svoje krvcom vruće grudi.

Al' sad se TIZBA iz dudove senke vrati,

Pa istim roze mačem sebi život skrati.

Sto se tiče ostatka priče, fini lj'udi,

Opširnije će taj' strašni događaj vam sav

Pre'staviti Oni - Mesečina, Zid i Lav.

(Izlaze: DUNJA, VRATILO, FRULA,

Viljem Sekspir - San letnje noci

DUŠICA i GLADNICA.)

TEZEJ. Baš me zanima da li će Lav da govori.

DEMETAR. To ne bi bilo nikakvo čudo, gospodaru. Što ne bi jedan lav mogao da govori, kad toliki magarci to čine?

NJUŠKA (kao Zid). U ovoj igri - a to nije stid -
Ja, inace - Njuška, moram biti zid.

I to takav zid - nek'je znano skupu -

Što imajednu pukotinu - rupu,

Kroz koju, sve dok u tajnosti stoje,

Sapću Piram i Tizba - ljubavnika dvoje.

Ovaj vam malter, kreč i cigla kažu

Da samja taj zid - oči vas ne lažu.

Moji prsti - rupa u vodoravnom stanju

Pomažu im znatno u plahom šaputanju.

TEZEJ. A ko bi od jedne bradate krečane i
mogao očekivati da govori bolje?

DEMETAR. To je, gospodaru, najvickastiji
pregradni zid koji sam ikad čuo da govori.

(Ulazi VRATILO kao Piram.)

TEZEJ. Sad tiše! Piram se primiče zidu.

VRATILO (kao Piram). O noći mrka lika,
noći tamnog tona,

O noći što si, kad nema dana, uvek tu!

O noći, noći, baš si sotona, sotona!

Strah me da Tizba ne smetnu s uma randevu.

A ti, zide, slatki, obljubljeni zide,

Što stojiš izmed' bašta mog i njenog tate,

Ti zide, oh zide, cakani, mili zide,

Daj da ti rupu dirnem i zvirnem krozate!

(NJUSKA-Zid podigne rastavljene
prste.)

Baš ti hvala; nek' Zevs ti plati za to.

Al' šta ja vidim? Ništa. Od Tizbe ni traga.

Baš si đubre, zide, što kriješ moje zlato:

Nek' si proklet, i nek' te hvata vlaga!

TEZEJ. Pa sad bi i zid, mislim, pošto je os-
etljiv, morao da uzvрати psovkom i kletvom.

VRATILO. Jok! Neće on, gospodaru, časna
reč; jerbo je Tizbin šlagvort "Nek' te hvata
vlaga!". Sad ona ima da uđe, a ja da je ždrak-
nem kroz rupu u zidu. Videćete - sve će se
strefi baš ovako kako vam ja kažem. Evo je,
dolazi.

(Ulazi FRULA kao Tizba.)

FRULA (kao Tizba). O zide, što često

Viljem Sekspir - San letnje noci

slušaš uzdahe moje
I na rastancima našim oproštajnu reč!
Ja često ljubih grube površine tvoje,
Spuštajući usne na tvoj malter, cigle, kreč.
VRATILO (kao Piram). Vidim neki glas!
Sad ću ja do rupe
Da zvirnem i čujem je l' to njezin lik.
Tizba!
FRULA (kao Tizba). Njegov glas? Mislim,
ljubavi mi skupe?
VRATILO (kao Piram). Misli šta 'oćeš, al'
ja sam tvoje zore cik!
I k'o Lijander sam ti veranjošte.
FRULA (kao Tizba). Ja tebi k'o Jelena -
sve do smrtne pošte.
VRATILO (kao Piram). Ni Paraskevi Kefal
tako veran ne bi.
FRULA (kao Tizba). Aja k'o Kefal
Paraskevin tebi!
VRATILO (kao Piram). O, daj da ti kroz
rupu cmoknem usta!
FRULA (kao Tizba). Uf to što ljubim, tek
je rupa pusta!
VRATILO (kao Piram). Pa, hoćeš, onda,
na Kretenov Kreontov grob ?
FRULA (kao Tizba). Hoću, smesta, živa -
mrtva, tvoj sam rob!
(Izlaze VRATILO i FRULA.)
NJUŠKA (kao Zid). Pošto je moja, zidna,
ispucana rola,
Ja mogu da se sklonim bez tuge i bola.
(Izlazi.)
TEZEJ. Dakle, sad je srušen zid između komšija.
DEMETAR. Slaba vajda od toga, gospodararu,
kad se zna da i zidovi imaju uši.
HIPOLITA. Ovako nešto glupo još nikad ni-
sam slušala.
TEZEJ. I najbolji glumci su samo senke; a
najgori nisu gori, ako ih mašta popravi.
HIPOLITA. Pa, onda, to mora da bude tvoja
mašta, a ne njihova.
TEZEJ. Ako oni u našoj mašti nisu gori nego
što sami sebe zamišljaju u svojoj, onda mogu
da prođu kao sjajni ljudi. - Evo, dolaze dve
plemenite zveri: čovek i lav.
(Ulaze DUŠICA kao Lav i

Viljem Sekspir - San letnje noci

GLADNICA kao Mesečina.)

DUŠICA (kao Lav). Vi gospođe, kad na
podu spazite miša,
Svaka se od straha - utiša, pa tad krikne -
A sad vam vriska može bit' i viša,
Kad strašni lav u divljem besu rikne.
Al' da znate. ja sam stolar Dušica,
Ja nisam ni lav niti lavica,
Na meni je samo lavlja kožica -
Jer kad bih 'vamo k'o pravi lav doš'o,
Ja bih, doista, vrlo gadno proš'o.

TEZEJ. Bogami, veoma plemenita i savesna
zver.

DEMETAR. Ja, gospodaru, nikad nisam vi-
deo zver koja je toliko fer.

LISAN.: Ovaj lav je, po hrabrosti, prava lisica.

TEZEJ. Tačno; a po pameti - prava guska.

DEMETAR. Nije tako, moj gospodaru; jer nje-
gova hrabrost ne može u zubima da nosi pa-
met; a lisica može gusku.

TEZEJ. A ja sam uveren da njegova pamet
ne može da nosi njegovu hrabrost; jer guska
nikad nije ugrabila lisicu. Ali, dobro: prepu-
stimo to njegovoj pameti i čujmo taj Mesec.

GLADNICA (kao Mesečina). Fenjerče ovo -
rogat Mesec igra -

DEMETAR. Pa on bi, onda, morao da ima
rogove na glavi.

TEZEJ. To nije mlad mesec, pa mu se, ovako
bucmastom, rogovi ne vide.

GLADNICA (kao Mesečina). Fenjerče ovo -
rogat Mesec igra,

Aja mu dodem Covek u Mesecu.

TEZEJ. To je od svega najveća greška; čoveka
bi trebalo staviti u fenjer. Kako bi inače Covek
bio u Mesecu?

DEMETAR. Ne sme on da uđe zbog sveće; jer
ona se, kao što vidite, već puši.

HIPOLITA. Zamara me ovaj Mesec. Volela
bih da ga zahvati mesečeva mena.

TEZEJ. Sudeći po slabačkoj svetlosti njegove
pameti, izgleda da je u fazi opadanja. Ali pri-
stojnost nam nalaže da se dotle malo strpimo.

LISANDER. Nastavi, Meseče!

GLADNICA (kao Mesečina). Sve što ja imam
da kažem to je da vam ispričam da je fenjer

Viljem Sekspir - San letnje noci

Mesec, da sam ja Covek u Mesecu, da je ovaj
žbunić - žbunić, a ovo kuće moje kuće.

DEMETAR. Pa, onda bi trebalo da bude u
fenjeru - jer je sve to u Mesecu. Al', tišina -
evo Tizbe!

(Ulazi FRULA kao Tizba.)

(FRULA kao Tizba). Ovo je Kretenov grob.

Al' gde je dragi moj?

DUSICA (rikne kao Lav): - Auuu-au! - Grrr!...

(Lav riče. FRULA kao Tizba pobegne.)

DEMETAR. Dobra slika, Lave!

TEZEJ. Dobro uteče, Tizbo!

HIPOLITA. Dobar sjaj, Meseče! Stvarno, ovaj
Mesec vrlo lepo sija.

(Lav razdere Tizbin veo. Izlazi.)

TEZEJ. Pocep'o si ga k'o lav pitu, Lave!

DEMETAR. Evo, dolazi Piram!

LISANDER. Zato je Lav i kidnuo, nego šta.

(Ulazi VRATILO kao Piram.)

VRATILO (kao Piram). Meseče slatki,

hvala ti što šljaštiš;

Hvala što sijaš kao Sunce sjajno;

Bacajuć' zlatne zrake, ti se paštiš

Da vidim verne Tizbe lice bajno.

Al' stoj - o jada!

Sto to vidim sada?

Jao! - Je l' to udes zao?

Ah, sad buljim oči!

Sta to pred njih skoči?

O, pače moje milo!

Sta se to s tobom zbilo?!

Kakva ti to strv pusti krv? -

Krvce ti val topi tvoj šal!

Dođ'te aspide vite!

Sudaje, sec'te konce, rese, kite,

Naubijajte se site!

TEZEJ. Bogme, ove patnje i smrt drage osobe,
mogu čoveka i da ražaloste.

HIP.: Duše mi, meni je ovog čoveka žao.

VRATILO (kao Piram.) Uh, Prirodo, uh
zašto stvori lava?

Jer zato da mi lav pocepa dragu

Što je - ne! - što beše - lepota prava,

Zivota punu, uz dušicu blagu?!

O, nek' oči plaču;

Hajde, mili maču,

Viljem Sekspir - San letnje noci

Bocni Piramu njegov krem,
Tu, ispod leve sise,
Gde nade srca vise.
Ovako ja mrem, mrem, mrem!
(Probode se mačem.)
Sad, iivote, ćao!
Tako sam ja pao;
Duša mi u raj skoći,
Ajezik mi se koči.
(Izlazi GLADNICA kao Mesečina.)
Evo, i svetlost ode;
A mene vode, vode...
(Umre.)
DEMETAR. Zato što si glup, rode.
LISAN.: Nije on više ni glup, već mrtav, tup.
TEZEJ. Jedan dobar lekar bi mogao da mu pomogne da opet bude glup.
HIPOLITA. A kako to da Mesec ode pre nego što se Tizba vrati i nađe svog dragog?
TEZEJ. Pa, ona će ga naći i pri sjaju zvezda.
Evo je, dolazi; a s njenom žalopojkom se i komad završava.
(Ulazi FRULA kao Tizba.)
HIPOLITA. Ja mislim da njena žalopojka nad takvim Piramom ne bi trebalo da bude dugačka. Nadam se da će biti kratka.
DEMETAR. Ovde će jedna slamčica na vagi odlučiti ko je od njih dvoje bolji - da li Piram kao muško - spasi nas bože! - ili Tizba kao žensko - da bog sačuva!
LISANDER. Aha! Već ga je ukebala tim svojim slatkim okicama.
DEMETAR. I sad ćemo da vidimo kako će ona da uloži žalbu.
FRULA (kao Tizba). Pa, ti mi pajkiš, dragi? - Mrtav?! - Oh, Bože blagi!
Digni se, Pirame - dipi!
Reci nešto! - On ćuti!
Mrtav? - O duša mi zlo sluti.
O, smrt ti oči zdipi!
I usne k'o ljiljan,
I nos kao trešnjaja,
I stas - ciklame struk -
Sve ode, sav pao;
Ljubavnici -jao!
Oči zelene k'o praziluk! -

Viljem Sekspir - San letnje noci

O, sudaje tri,
Dođite mi vi,
Pa ruke bele k'o kreč
Umoč'te u tu krv,
Jer vaš je to crv
Što mu sad oduze reč!
Pa, nek' jezik ćuti!
'Odi mače ljuti -
Bocni mi grudi klete.

(Probode se.)

Sad, ćao, prijatelji! Gle:
Ovako Tizba mre.

I zbogom ostaj svete!

Adieu, adieu, adieu!

(Umre.)

TEZEJ. Mesečina i Lav su ostali živi, da po-
kopaju leševe.

DEMETAR. I Zid je ostao.

VRATILO (đipi). On nije, časna reč: srušen
je zid koji je delio njihove očeve! - Je l' vam
sad po volji da vidite i epilog ili da čujete
dvojicu mojih kolega kako igraju jedan sitan
folklorni plesanjac?

TEZEJ. Nemojte epilog, molim vas; jer vaš
komad ne iziskuje nikakvo izvinjenje. Nema-
te potrebe da se izvinjavate; jer kad su svi
glumci mrtvi, koga da grdiš? Ali, bogme, da
je onaj, koji je ovo napisao, igrao Pirama, pa
da se na kraju obesio o Tizbinu podvezicu -
bila bi to fina tragedija; a ona je to i ovako,
zaista, i veoma je dobro odigrana. No, hajde,
da vidimo taj vaš ples; a epilog izostavite.

(Ples. Izlaze VRATILO

i njegovi drugovi.)

Gvozdeni jezik ponoći, "dvanaest" reče.

U krevet, ljubavnici! - Jošte malo,

Pa će i avetinjski sati otpočeti.

Strah me da ćemo jutro prespavati

Kao što smo noć ovu probdeli.

Ova nam je - očigledno sirova - igra

Baš lepo zavarala teški korak noći.

U postelju sad, 'prijatelji dragi.

Biće još veselja i noćnog pira:

Petnaest dana slavlja i nemira!

(Lzlaze: TEZEJ, HIPOLITA,

FILOSTRAT, DEMETAR, HELENA,

Viljem Sekspir - San letnje noci

LISANDER, HERMIJA, DVORANI
i SLUGE.)

SCENA DRUGA

Predvorje.

(Ulazi PUK sa metlom.)

PUK Sada gladni riče lav,

A na Mesec urla vuk;

Orač hrče, loman sav,

Odmara ga sanko muk.

Na ognjištu tinja žar,

Sova huče na sav glas;

Bolan leži kao stvar

I zamišlja smrtni čas.

Ova noć je sada gluha,

Svi grobovi zjape crno,

Svaka raka pušta duha:

U vazduh je svaki prno.

Vilenjaci mi, i vile

Što s boginjom Lune, tame,

Kidamo od Sunca sile,

Srećni smo sred noći same.

Čak ni mišić, bedni lunja,

Ne sme ovde da se šunja. -

S metlom šalju mene - brata,

Da pometem ispred vrata.

(Ulaze OBERON i TITANIJA

sa svojim pratiocima.)

OBERON. Snene vatre 'amo daj,

Nek' svetluca njihov žar;

Vile, dusi - hajd' u sjaj,

Pesma, igra vam je dar:

Vijte kolo oko nas -

Zapevajte svi u glas!

TITANIJA. Uskladite reč i zvuk,

Pa tek onda pesme huk.

Nek' da ruku svako svom -

Blagosloven ovaj dom!

(Pesma i igra.)

OBERON. Haj'te, vile, na sve strane

Sve dok novi dan ne svane.

Do neveste mi sad gremo

Da blagoslov ne bi drem'o:

Nagradimo smrtno ljude

Viljem Sekspir - San letnje noci

Da im porod srećan bude.
I u sva tri braka mlada
Verna ljubav neka vlada,
Nek' im zdrava budu deca -
Da Priroda njih ne seca
Nekom manom pri rođenju
Sličnom krasti, zapaljenju,
Ožiljcima, zečjoj usni
Il' k'o što je mladež gnusni.
Pođite po dvoru sjajnom,
Poškropite rosom bajnom -
Svetom rosom sa poljane -
Sve odaje i dvorane;
Svima spokoj i blaženstvo,
Dobrom knezu sve prvenstvo. -
Hitro! - i lenjost je mana.
Sastanak u osvit dana.
(Izlaze OBERON, TITANIJA
i njihova pratnja.)
PUK (PUBLICI). Ako smo vas mi,
Uvredili nečim, tamo -
Da bismo stvar izgledili:
Zamislite da ste snili
I da ste sve opsene tu
Videli samo u svom snu.
Ne kudite, jer s malo volje
Drugi put će biti bolje.
Ako zvižduk Puk ne čuje,
O sreći će on da snuje
I reč će vam ovde dati
Da će sve na noge stati.
Nije li mu ta reč časna -
Lažovčina Puk je masna. -
Laku noć vam želim svima -
Vaš pljesak se rado prima:
Dajte mi sad ruke - dlan o dlan -
Ako nam drugarstvo nije san!
(Izlazi.)

KRAJ